

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

HOUD: De Jaarlijksche Algemeene Vergadering van
„Oost en West”. — Indische Avonturiers. — De eerste
reis der N.R.V. — Het graf van de generaals
Heutsz en Van der Heyden. — Zesde Koloniale
Expositie voor Geografen. — Van Week tot
Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de
Pers. II. Uit de Ind. Pers. III. Uit de Chin.
Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht.
Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde.
Berichten der Afdelingen: (s-Gravenhage). —
Mededeelingen: (I. Van het Dagel. Bestuur, II. Van
Redactie, III. Van het Informatie-Bureau). —
Statistiek van 21 tot 28 October. — Sprokkel.

CONTRIBUTIE ad f 5 — 's jaars voor het lid-
maatschap dezer Vereeniging,
voor hen die thans als lid toetreden tot en met
December 1926. Zij ontvangen dan gratis „Het
Koloniaal Weekblad” tot ultimo Dec. '25

Jaarlijksche Algem. Vergadering van „Oost en West”.

De vergadering werd dit jaar te Utrecht gehou-
den op 17 October 11. Het Bestuur der recipiee-
rende afdeling — aan hetwelk hier gaarne een
woord van hulde wordt gebracht voor hare aange-
nomen ontvangst — had zorg gedragen voor eene
aardige, doordat na afloop der Algem. Vergade-
ring eenige films uit Oost en West werden ver-
toond, die een prettig slot vormden op het afge-
geelde zakelijke program van den dag, zooals
uit het op deze korte inleiding volgende ver-
haal van de Secretaresse der afdeling, Mevrouw
Rullten-Pekelharing. Dit naschrift, in verband
met de omstandigheid dat de Concept-notulen der
Algem. H.B.- en Algem. Vergadering in dit blad
zijn opgenomen (zie blz. 13 hierachter), ont-
beent uiteraard van den plicht om onzen lezers
te geven van helgeen zoo wel in als buiten de
vergaderingen besproken en verhandeld is. Hier
aan te staan worden met de mededeeling dat 17
October een in opgewekt samenzijn doorgebracht
vergaderingsdag geweest is.

Aanloop der Algemeene Vergadering had de
voorzitter plaats van de Buitenzorg-film en de
mededeeling met toelichting van Prof. Dr. F. A.
Went, uit Utrecht.

De spreker had het verzoek van het Afdelings-
bestuur ingewilligd om beide films toe te lichten,
namelijk de idee van „Oost en West” te ver-
toonen.

De voordracht wees hij op overeenkomsten,
zooals op verschillen der beide tropische lan-
den, schitterende lantaarnplaten, naar fotogra-
fische afbeeldingen zijn laatste reis naar Suriname op-
te nemen, bracht hij het publiek via een reeks tro-
pische waterplanten (Lotos en Victoria Regia) van
de Buitenzorg naar Demerara en Suriname. Hij wees
op overeenkomst in uiterlijk van Paramaribo
en de oudste Hollandse nederzettingen in Indië.
Die zijn, in 't algemeen, de oude twee-verdie-
nige huizen, die niet op erven liggen, verlaten door
de Europeanen; in Paramaribo zijn ze nog het ge-
wone type van woning.

De eerste deel der Surinaamfilm, dat een beeld
gaf van de stad en haar bevolking, eischte weinig
opmerking. Het tweede deel, de cultures, gaf meer
aanleiding tot opmerkingen. Zoo werd gewezen op
de rechte figuur, dat de klappers maakten, ter-
wijl in Indië de klapperboomen in goede productie
in het cultuurland voorkomen. In Suriname
overheerschte de palm de koningspalm, waar-
aan herhaaldelijk typen op de film te zien

HAAGSCHE ASSURANTIE COMP.
VOOR BRAND ENZ. VAN 1805
HOOPDKANTOOR:
BEZUIDENHOUT 1 — DEN HAAG
BRAND ■ BEDRIEF ■ INBRAAK

GEVESTIGD
FOTOGRAFISCH ATELIER
H. THEOBALD
voorheen firma CHARLS en VAN ES & Co.
BATAVIA-SOERABAIJA.
LAAN VAN MEERDERVOORT 189A.
TELEPHOON 33770.
■ ■ 'S-GRAVENHAGE. ■ ■

De koffie doet het goed; het is haast alles Libe-
ria-koffie, die niet volkomen goed is van smaak.
Maar de productie is geweldig, zóo geweldig, dat
men wel eens gaat twijfelen, als men uit Suriname
weg is, of men zich in de productiegelden niet ver-
gist. Dat is echter niet zoo en als proeven om den
smaak te verbeteren op den duur gelukken, zal de
koffie een waardevol product worden. Het suiker-
riet gedijt ook behoorlijk en Prof. Went sprak als
zijn meening uit, dat men van de suiker nog veel
kon verwachten. Hij wees ook op den kleinen land-
bouw, op het werk, wat gedaan was door geïmmi-
greerde Britsch-Indiërs en Javanen. Deze, straat-
arm in Suriname aangekomen menschen, vestigen
zich blijvend in de kolonie, komen er zelf tot een
betrekkelijken welstand en brengen er het land tot
ontginning.

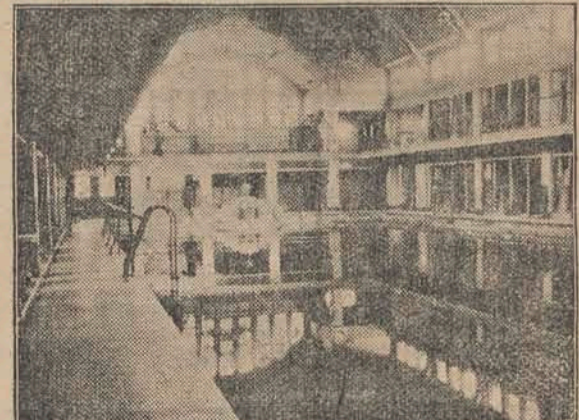
Het derde deel van de film, de oerboschen, is
zonder twijfel het mooiste deel. Prachtig zijn de
boschgezichten, typisch Amerikaansch oerbosch,
even dicht en vol, maar toch van een geheel ander
karakter dan het Aziatische regenbosch; prachtig
de opnamen van de rivieren en stroomversnellin-
gen, waar boschnegers op lange, smalle (boom-
stam) bootjes doorheen naar boven brengen. Ook
het beeld van een, een versnelling afschietende,
boot maakte grooten indruk.

Tot slot van de film demonstreerde spreker nog
eenige platen van zijn eigen tocht in het binnenland
van Suriname. Vooral de kiekken van den Voltzberg
afgenomen, gaven een duidelijk beeld van de ont-
zettende oerboschmassa, die nog zulke enorme ge-
bieden van Suriname bedekt. Ten laatste wijdde
spreker nog een paar woorden aan de verhouding
van moederland en Suriname. In Indië, zeide hij,
voelt men zich toch altijd als in een vreemd land,
in Suriname voelt men zich als in Holland. Ieder,
die Suriname kent, zal het onzinnig vinden, dat er
wel eens gesproken wordt van het verkoopen van
dat land! Men zou toch niet willen voorstellen om
Friesland te verkoopen, omdat het daar minder
goed ging dan in de andere provincies! En de ver-
houding der Surinamers tot ons is geen andere,

R. A. LAPPÖHN
Photographie- Artikelen
's-GRAVENHAGE
Heerengracht 3b
Telefoon 10639
Passage 43
Telefoon 16462
SCHEVENINGEN
Palacestraat 8

Accountantskantoor VAN LINGE
Wilhelminastraat 80 - DEN HAAG - Tel. 70922
Vertegenwoordiging in Ned.-Indië:
ADMINISTRATIEKANTOOR „UNIE”,
WINCKEL, DE LANGE & CO., Malang (Java)
BELASTINGZAKEN, ACCOUNTANCY en
Administratiën in Nederland en Ned.-Indië
E. D. VAN LINGE Rzn., Accountant, Den Haag
E. W. A. SNOEK, Oud-Insp. der Dir. Bel., „ ”
A. RUYSCHE VAN DUGTEREN,
Oud-Insp. van Fin. in Ned.-Indië, „ ”
W. J. L. DE LANGE, Accountant, Malang (Java)

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon 32739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijn
8, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen
van hygiëne en comfort voor de bezoekers.
ZWEMBADEN - KUIPBADEN - DOUCHEBADEN
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

VAN GULIK's Wijnhandel
 2e Louise de Colignystraat 75 Telefoon 72523
 's-Gravenhage
 Uitsluitend prima Wijnen, Whisky, Cognac
 enz., van eerste klasse huizen

M. STEINS - DEN HAAG
 Korte Houtstraat 14^a
 VERTROUWD ADRES VOOR VAKKUNDIGE
 SCHOEN-REPARATIËN
 in uitsluitend betere afwerking, zoowel genaaid als gepend
Eerste klasse Maatwerk.

Tandarts Dr. A. KERVEL
 Frederik Hendriklaan 45
 DEN HAAG TELEF. 50122
 Spreekuur 9-3
 Belangrijk verlaagd Tarief
 bij contante betaling.

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MIJ
BRANDSTOFFENHANDEL
 DENNEWEG 67a TELEFOON 14427
 DEN HAAG
 Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

A. SCHRÖDER & CO
 GROENMARKT 25, 26, 28
 'S-GRAVENHAGE
BEDDENMAGAZIJN

DIVANS en RUSTBEDDEN
 (Diverse soorten en prijzen)
DIVANKLEEDEN
 (wol, moquette en mohair)

BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

Het goede publiek
 (zoowel junioren als volwassenen) kan thans in een passend milieu
Steno - Typen - Talen - Boekhouden
 leeren aan het bekende Instituut
SCHOEVEERS Stadhoudersplein 3, DEN HAAG
 Nic. Witsenstraat 3, AMSTERDAM

dan die van de bewoners eener provincie tot de rest van het Rijk.

Daar de afdeeling geen eigen voorzitter rijk is, nam de voorzitter van het Hoofdbestuur de taak op zich om den spreker voor zijn uiteenzettingen te bedanken. Hij wees er op, dat het een voordeel was om een spreker te hebben, die beide tropische landen uit eigen ervaring kende en die, zooals uit sprekers woorden was gebleken, ook beide landen liefhad.

De heer Metman, uit Sloten bij Haarlem, had aangeboden een film te vertoonen van de Garebegfeesten in Solo. Het afdeulingsbestuur had dit, als toegiftje op het programma, gaarne aanvaard. De film is, zonder voorbehoud, zeer verdienstelijk, hier en daar met mooie gedeelten, maar hij is te lang als toegift. Voor een publiek, dat Solo niet kent, is de toelichting op het doek niet voldoende. De oud-Indischgast geniet wel, maar krijgt ook telkens het gevoel: „nu is het weer net zoo eentonig en langdradig als het in Indië bij de werkelijke opvoering was!”

Mij dunkt, dat deze film het best in gedeelten werd vertoond, met een causerie er om heen van iemand, die ter zake en ter plaatse deskundig is. Dat zou een mooie en een leerrijke vertooning kunnen worden.

Het afdeulingsbestuur heeft een schrijven ontvangen van een lichaam uit de onderwijswereld, die de lantaarn had beschikbaar gesteld, dat door, niet verwachte, moeilijkheden met hun operateur, de vertooning niet naar wensch was geslaagd. Er was eerst een gegronde grief van de brandweer, daarna gebrek aan licht, zóó, dat de heele vertooning te laat begon en daarna nog dreigde te mislukken. Het afdeulingsbestuur kan niet anders doen dan verklaren, dat het het betreurt, dat deze moeilijkheden zijn voorgekomen.

C. J. RUTTEN,
wvd. Secretaresse.

Indische Avonturiers.

Door S. KALFF.

(Vervolg). *)
 Walter Gibson.

Avonturier met een minder misdadig, een meer politiek karakter was de Amerikaan Walter Gibson, die in 1852 van zich deed spreken door zijn intrigues in het sultanaat van Djambi. Doch juist omdat zijn misdrijf een staatkundig doel beoogde en als hoogverraad werd gekwalificeerd, trof hem in Indië een zwaarder vonnis dan ooit in Europa over Jacob Caspar werd uitgesproken.

De toestanden in het rijk van Djambi en de twijfelachtige aard van het Nederlandsche gezag in die streken brachten Gibson in den waan, dat hij wel de middelen zou kunnen vinden om aan dat gezag een einde te maken. Hij had een soort van raid in den zin; hij deed den sultan eene aanbieding om de bovenlanden van zijn rijk en van het naburige Palembang vrij te maken van de Nederlandsche soevereiniteit en het Nederlandsche element daar „uit te boenen”. In vroeger jaren had de sultan van Palembang, onder den invloed van Britsche kuiperijen, hetzelfde beproefd en ook tot stand gebracht, toen hij het Nederlandsche fort in zijn rijk overrompeld had en de bezetting om hals gebracht. Sedert was Djambi eene afdeeling van de residentie Palembang geworden, doordien in 1839 de toenmalige sultan zijne soevereine rechten aan de Indische regering had overgedragen tegen een jaargeld van f 10.000, behoud van zijn titel, zoomede van het zoutmonopolie. Met zijn opvolger, sultan Taha, trachtte Gibson gemeene zaak te maken, doch diens

*) Zie Kol. Weekbl. van 8 Oct. j.l.

brief werd onderschept. De regering oordeelde daaruit dat Zijne Hoogheid met twee partijen, tegelijk de Hollandsche toelage opstreden vreemden gelukzoeker heulde om zijn onafhankelijk te maken. Vandaar dat de nu de koorden strakker aanhaalde; in het met zijn voorganger gesloten en door sultan aanvaard werden belangrijke restricties. En daar de oostersche vorst, waarschijnlijk Gibson's invloed, die nieuwe voorwaarden aan te nemen, moesten de wapenen beschikken. In 1858 volgde de expeditie naar Djambi, waaraan sultan werd ingenomen, de sultan ontropgenoodzaakt in het binnenland een schuilplek te zoeken.

Tegelijk was men er op bedacht den blanke ruier te vatten, die in deze zaak zoozeer de rol had gespeeld. Door den uitslag van de expeditie had Gibson evenzeer zijn hachje in 't binnenland moeten bergen, te zamen met de bijeengebende waarmee hij voor sultan Taha de kaart uit het vuur had willen halen. Doch na de brachtte nederlaag was die bende versmolten en schuim op 't water. Hij zelf was gevlucht naar land der Koeboe's, ten noorden van de Moesjore, een volk waarvan de Amerikaansche reiziger More schreef: „Men zegt dat zij zich met schors bedekken, en apen en allerlei kruipdierte eten. Zij schuwen alle andere inlanders, vreemdelingen, en vertoonen zich zeer zelden onherbergzaam deze strek en de wilde bevolking ook was, toch kreeg de Hollandsche patroonvoortvluchtigen bondgenoot van sultan Taha in handen. Hij werd onder goede bewaking naar Batavia getransporteerd en daar in hechtenis gezet, in afwachting van zijn proces.

Bickmore was er geenszins op bedacht om te trekken voor zulke landgenooten. Integendeel sprak hij van diens „vrijbuiterschoot”, en liet in zijn reisverhaal aan: „De gulle en edelmoedige wijze waarop ik ontvangen en geholpen ben, zoowel door de verneemt als door bijzondere personen, geeft de overtuiging dat elk Amerikaan, wiens kuisheid en zending boven verdenking zijn, door de met grootere welwillendheid en achting zal behandeld dan door de Nederlanders in de Archipel.”

In Gibson daarentegen zag men den vijand van den Staat, den provocateur van een verzet, eene militaire expeditie met offers aan bloed had noodig gemaakt. Bij vonnis van de van Justitie werd hij wegens hoogverraad veroordeeld. Hij diende toen een verzoek om in, waarop zijn straf in een zeker aantal tuchthuis veranderd werd, en niet lang daarna lukte het hem te ontsnappen en over Nederland naar zijn vaderland terug te keeren. Daar hij over zijne ontmoetingen en lotgevallen die een fantastisch verhaal te boek onder de titel *The prisoner of Weltevreden*. Van zelf dat de Indische regering daarin niet „le beau rôle” speelde. Ook was 't een soort van Amerikaansche held of van Amerikaansche driestheid, dat hij in land nog een eisch tot schadevergoeding durfde te stellen. Multatuli schreef over hem in zijn *Max Havelaar*: „vrije arbeid, na eene optelling van de buiten de wet zich stellende elementen bij de lende volken:”

„Meent men inderdaad dat al dit volkje van den Haag uit zou laten regeeren? Dan behoeft noodzaak die zoete illusie te verstoren, opmerking dat wij reeds voor vele jaren — en nog iets minder zwak voelende dan we sedert tijt door liberaal gekibbel geworden zijn — enkel Amerikaansch individu niet aandurfden wel in 't brandpunt onzer nationale waardigheid in den Haag. De wegens „poging tot omvervalsing van ons gezag” in Indië ter dood veroordeelde gabond Gibson, wiens straf op zijn deemoedigheid zoek om gratie in gevangenschap veranderd had van Batavia weten te ontvluchten en ver

Drogisterij „De Korenbloem”
 WED. G. BOLAND
 Lijsterbesplein 1 - Den Haag - Telefoon 1111
 is Uw beste adres voor Spécialité's, Parfumerie-artikelen, Gummi, Bed-, Wagen- en Wiegzeilen, Babyweegschalen, Ondersteken, Windkussens te wasschen, etc.
 Ruim gesorteerd in Yardley-artikelen.
 Stofzuiger „Electrolux” te huur à 25 ct per uur, 8 uur per dag.
 Thuisbezorgen zonder prijsverhoging.

LEIJSCHOOLOO voor L. O. en (M.) U. L. O. der VEREENIGING VAN SPEYKSCHOOLOO
Van Speykstraat 34 - 's-Gravenhage

Opleiding voor H. B. S., Gymnasium en Lyceum. Aansluiting bij de 3e klasse H. B. S. uit de 3e Mulo-klasse. Opleiding voor Eind-Examen Mulo A en B. Prospectus en 12de jaarverslag op aanvraag. De Directrice G. W. RUINEN.

... kort daarna onbeschroomd te 's-Gravenhage, hij o.a. geïntroduceerd en lafhartig toegelaten in de Witte Sociëteit. Het eenige wat Neder-landse doorzetten, was het weigeren van de dat sujet gevorderde..... schadevergoeding 10.000 dollars. Dat echter de wettig gekon-verteerde, uit Nederlandsch-indische gevangen-ontsnapte Gibson ongedeerd ons land bezoe-ten, geeft weinig hoop op ontwikkeling van macht indien hij met een paar maal honderd- soortgenooten Insulinde weer eens mocht bezoeken."

De Rus Maligin.

... soortgelijke rol als deze Amerikaan in het van Djambi speelde de Rus Maligin op het Lombok. Hij was er op bedacht den Hollanders hun te betimmeren en hen uit een van hunne bui-ten te verdringen; ook hij trad daarvoor in schap met de vorsten des lands. En bij de ekspeditie van het jaar 1894 kwam hij, zeer schade van de Nederlandsche belangen, her-berlijk op den voorgrond. Geboren in Bessarabië gestelde ouders en als fortuinzoeker in Oost-gekomen, gaf hij zich uit voor werktuigkun-lij den mijnbouw en zwierf eenigen tijd in en de Straits. Daarna bezocht hij Java, waar voor een Soerabajasche firma boringen naar eum verrichtte. In 1892 kwam hij op Lombok, het doel om er eene mijnconcessie te verkrij- Hij vond er het land in rep en roer door den and van de Sassaks tegen het Balische vorsten- en stelde zich toen beschikbaar om dit laat- dien dienst te zijn met de hulpmiddelen, welke tersche wetenschap aanbood. Zoo leerde hij in phosphorus en zijne eigenschappen ken- hij wist de bevolking ook te overtuigen dat hij natuurlijke krachten bezat, doordien hij in was om water te laten branden. Over een ge- watervat prevelde hij eenige geheimzinnige les (waarschijnlijk was 't Russisch) en ver- eenige even geheimzinnige manipulaties. giek liet hij ongemerkt een stuk natrium in het vallen, 't welk aanstonds vlam vatte — het was geleverd.

... Maligin kwam spoedig in aanzien bij den ouden van Lombok, bij den kroonprins en den be- van Goesti Djilantik van Karang Asem. Die nding was bevorderlijk aan zijne handels- les; in 1894 vertrok hij naar Singapore, waar samen met drie Engelsche speculanten ge- en ammunitie kocht om die op het eiland e hand te zetten. Bij den oorlog tusschen Sas- en Baliërs, en aan den vooravond van de Ne- dsche expeditie was Lombok daarvoor een markt. Doch de Chinesche jonk, welke hem a factuur overvoerde, strandde op de kust van de geweren werden daar in beslag genomen Maligin naar Soerabaja gevoerd, waar hij terecht wegens verboden invoer van wapenen. De van justitie ontsloeg hem echter van rechts- ging, maar de officier van justitie kwam van nis in appèl en het Hooggerechtshof legde ene boete op f 1000. Hoofdzaak voor hem at hij zich weer op vrije voeten bevond. Aan- keerde hij naar Lombok terug, en stelde zich in betrekking met het vorstenhuis, 't welk en danig in zijn macht over het eiland ge- ekt was. Want op 6 Juli 1894 was de Neder- e expeditie te Ampenan geland en had den radja genoodzaakt om zich aan de eischen ering te onderwerpen, waarbij hem niet n despotisch gezag over het eiland onto- werd, maar tevens een millioen aan zijn schat- zijn

... op volgde het „verraad van Lombok“; de peling in den nacht van 25 op 26 Aug., die Hollandsch bloed deed vloeien. Ofschoon tstreetsche medewerking van Maligin aan oednacht niet te bewijzen was, zoo stond het el vast dat hij de Baliërs onderricht had in

de behandeling van het repeleergeweer, in het op-werpen van versterkingen en in de bediening van het geschut 't welk zij op de Nederlandsche troepen vermeersterd hadden. Doch de eindelijke afloop van den veldtocht nam den Rus den wind uit de zeilen. Mataram en Tjakra Negara werden veroverd en geslecht, de kern van het Lomboksche vorsten- geslacht wijdde zich bij een laatsten wanhopigen uitval ten dood, de vorst van Salemparang werd gevankelijk naar Batavia gevoerd, de tegenstand alterwege gebroken. Daarmee was ook voor Mali- gin het spel verloren. Een veilige schuilplaats vond hij nergens meer, de grond van Lombok werd te heet onder de voeten en hij trachtte zijn hachje te bergen bij zijn vriend Goesti Djilantik te Karang Asem. Tevens de f 3000, welke hem van zijne han- delsondernemingen nog overgebleven waren.

Doch het geluk was hem niet gunstig; door zijn fortuin aan dat van het gevallen Balische vorsten- huis te verbinden, had hij op het verkeerde paard gewed. Na vele omzwervingen geraakte hij in han- den der Hollandsche autoriteiten en werd naar de hem reeds bekende gevangenis te Soerabaja ge-voerd. Zijne poging om te ontvluchten mislukte, maar hij liet zich in het hospitaal opnemen en daar vond hij inderdaad een uitweg. 't Was echter niet alleen de zucht naar vrijheid, welke hem dien uit- weg wees, maar evenzeer de zucht naar een galant avontuur. 't Muisst al wat van katten komt; aan hem werd het dichterwoord bewaarheid:

Amour, amour! quand tu nous tiens,
 On peut bien dire adieu prudence.

In plaats van zich terstond na zijne ontsnapping uit de voeten te maken, legde Maligin een bezoek af bij *la Venus noire* in den kampong. Dit verried zijn spoor; hij werd daar opgevat en weder achter de tralies gebracht. De instructie in zijne zaak nam geruimen tijd in beslag, doordien op Lombok, waar de toestanden nog niet geregeld waren, naar stuk- ken en getuigen gezocht moest worden. Zelfs moest de rechter-commissaris zich naar het eiland bege- ven om zich *in loco* de noodige gegevens te ver- schaffen. Eindelijk stond hij terecht onder de aan- klacht van vijandige handelingen tegen het gou- vernement en misdrijven genoemd in art. 37 en 38 van het Wetboek van Strafrecht voor Europeanen. In zijn verweer voegde hij onbewust de taktiek, door Vondel's woorden uitgedrukt: „Ontkennen is het reedst, en beter dan verweren.“ Hij speelde den on- noozele, hij ontkende de feiten en noemde alle be- zwarende verklaringen der getuigen valsch. Doch 't hielp hem niet; hij werd door den raad van jus- titie te Soerabaja wegens hoogverraad veroordeeld tot 20 jaren gevangenis. Gestreng als dit vonnis was, behoefde hij er zich niet over te beklagen; Walter Gibson was wel voor minder tot de dood- straf verwezen.

De auteur, die onder den schuilnaam Paäli het treurspel *De laatste radja van Lombok* schreef, ver- zuimde met deze figuur zijn voordeel te doen. Hij had onder de rij zijner „handelende personagiën“ bekwapelijk den persoon van Mallejan (gelijk de Hollandsche soldaten Maligin noemden) ten too- neele kunnen voeren; gelijk b.v. Onno Zwier van Haren dat deed met de figuur van den blanken „verraajer“ Hendrik Lucasz. Cardeel, gezegd van Steenwijk, in zijn treurspel *Agon, sulthan van Ban- tam*.

(Wordt vervolgd).

De eerste mailreis der N.R.V

De Ver. „Oost en West“ werkt met de „Neder- landsche Reisvereniging“ (Anna Paulownastraat 48, Den Haag, Tel. 31372) samen, ten einde aan hen, die uit Nederland naar Indië gaan en omge- keerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en be- langwekkende reis. *De mailreizen der „N. R. V.“*

MELKINRICHTING DER VEREENIGDE - ZUIVELBEREIDERS -

Badhuiskade 5 Scheveningen

levert U

tegen concurrerenden prijs prima kwaliteit Melk en Zuivel- producten. Probeert U eens onze Prima Roomboter, de kwaliteit zal U bevallen!

Deze artikelen dagelijks versch aan huis bezorgd.

Maison ELEGANTE

Dameskleeding

CHIQUE Coupe

APARTE Modellen

NOUVEAUTÉ's

voor de billijkste prijzen

OOK MODERNISEEREN

Celebesstraat 32 - DEN HAAG - Tel. 13885

BON 10 %

BON 10 %

GEWICHTIGE BEKENDMAKING!

Gedurende 8 dagen geven wij op al onze geëtalereerde goederen, trotsch onze goedkope prijzen, een extra korting van 10 %.

- Wollen Damesvesten vanaf 13.75
- Wollen Heerenvesten 15.25
- Wollen Kindervesten, Truien, Pakjes zóór voordeel.

Ontvangen een keurige collectie Winterhandschoenen met Kap en Bontrand.

- Dames Kousen vanaf 10.34
- Heeren geruite Sokken 10.36-10.39
- Kinderkousen vanaf 10.25
- Dames Flanelen vanaf 10.85

Uitknippen en bewaren! Deze bon heeft waarde!

MAGAZIJN „DAHEEMA“

WITTE DE WITHSTRAAT 95a, hoek van Diemenstraat.

BON 10 %

BON 10 %

Laat U voordeelig installeeren

door

P. B. v. MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12 DEN HAAG Torenstraat 5

TELEFOON 12898

BEDDEGOED

Gegarandeerd zuivere vulling

Ruime keuze

KARPETTEN

het beste adres

voor de levering van Koloniale Waren en Comestibles is

VROLIJK, Haagschestr. 1

Scheveningen - Telefoon 52159

BEZORGING ZONDER PRIJSVERHOOGING

VOETLIJDERS

Onze SPECIALE modellen
SCHOEISEL
voor zeer gevoelige en
afwijkende voeten

en onze groote sortering
VOETHULPMIDDELEN
kunnen ook U helpen

D. HESS & ZN
Heerenstraat 12 B, Den Haag

Vraagt gratis Brochure.

**Vleeschhouwerij en Spekslagerij
annex Fijne Vleeschwaren**
Danckertstraat 62 hoek 2de Sweelinckstraat
DEN HAAG - TEL. 35975

Levert uitsluitend eerste kwaliteit
versch RUND-, KALFS- en VARKENSVLEESCH
tegen sterk concurrerende prijzen.
Aanbevelend: C. D. WESTPHAL.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM“
Anna Paulownastraat 30a, . Tel. 34947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar
in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk
kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel
en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snel-
heid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voor-
name, bijzaak.

Een kunstendrukkerij is juist het omgekeerde. Daar
is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten
nadeele van het werk komen. Ook daar zijn
personeel en machines speciaal op zulk werk
berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een,
óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op
twee zoo uiteenlopende soorten van werk te
specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar
rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in
grote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen
kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en
Nieuw“, „Het Huis Oud en Nieuw“, Oedaya
(Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook
het midden klasse-werk, hetz.g. Handelsdrukwerk
en wij beroemen er ons op, dat ons werk door
geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

F. BAGGERMAN Jr.

Schoorsteenvegerij „Duinoora“

Metselaar en Loodgieter

Morsestraat 6 DEN HAAG Telef. 30503

(2de kl. spoor) geschieden in aansluiting met de
naar Indië vertrekkende en van Indië komende mail-
booten. De programma's zijn opgenomen in „Het
Kol. Weekbl.“ van 22 Oct. en in „Reizen en Trek-
ken“ (het Orgaan der N. R. V.) van 1 Sept. Max.
reisssom: via Brussel en de Ital. meren naar Genua
f 170.—, via Parijs en Dauphiné naar Marseille
f 145.—.

Den 26sten October vertrok met den D-trein een
reisgezelschap uit Den Haag om „de eerste mail-
reis“ naar Genua te maken onder leiding van den
heer Van Geelen, oud-inspecteur L. O., Ned.-Indië.
Het Hoofdbestuur der Ver. „Oost en West“ was bij
het vertrek vertegenwoordigd.

Het graf van de generaals Van Heutsz en Van der Heyden.

We hebben het onlangs kunnen lezen — zoo
schrijft de Ind. Post van 12 Sept. — dat het stof-
felijk overschot van Van Heutsz eerlang vervoerd
zal worden van Zwitserland naar Nederland en dat
het hoogstwaarschijnlijk bijgezet zal worden op de
Oosterbegravingplaats te Amsterdam. Tusschen vele
brave lieden, wier naam met hen in het graf zonk.
Op een kerkhof, dat over twintig, veertig, misschien
zestig jaar opgeruimd zal worden. Ook al komt er
bij de grafzerk een nationaal monument. Of een
ander „onvergankelijk“ teeken, dat den stillen wan-
delaar moet inprenten hoe groot de man geweest
is, die daar onder ligt.

In Engeland, waaraan wij ons, vooral hier in
Indië, zoo gaarne spiegelen, doet men anders met
de waarlijk groote mannen. Voor hen wordt een
uitzondering gemaakt op den regel: alleen op kerk-
hoven begraven. Zij vonden de laatste rust in een
kerk. In deze traditie zit een sterke nationale op-
voedende kracht.....

Groote Nederlanders komen op het kerkhof. Ver-
gissen wij ons niet, dan is van Speyk de laatste ge-
weest, die in een kerk werd bijgezet, in de Nieuwe
kerk te Amsterdam, niet ver van de Ruyter. Wie
weet eigenlijk waar een van der Heijden ligt, waar
de graven zijn van onze grootste schilders, dicht-
ters, staatslieden?

Naar aanleiding der vraag omtrent de laatste
rustplaats van generaal Van der Heijden, den groot-
ten figuur uit den Atjeh-oorlog, merkt een inzender
in het Vaderland op, dat deze zich bevindt op de
begravingplaats Moscowa te Arnhem, er aan toevoe-
gend:

„Bij elk bezoek aan Moscowa“ — aldus de schrij-
ver — „word ik weer opnieuw geërgerd door den
meer dan verwaarloosden toestand, waarin het graf
van Van der Heijden verkeert. De grafsteen, welke
naar ik meen middendoor is gebroken, is eenigszins
verzakt en bedekt met een dikke, vieze, vette,
groene laag vuil, waardoor de letters onleesbaar
zijn geworden, en het plantsoen is, daarmede in
overeenstemming, zeer verwilderd en slecht on-
derhouden. Is dit een begravingplaats den grooten
Hollander waardig?“

Zesde Koloniale Vacantiecursus voor Geografen.

In aansluiting aan ons vorig bericht omtrent bo-
vengenoemden cursus kunnen wij thans medede-
len, dat deze zal worden gehouden van 28—30
December a.s., te Amsterdam, in de kleine hoor-
zaal van het Koloniaal Instituut, Mauritskade. Het
programma vermeldt:

Prof. Dr. L. M. R. Rutten, hoogleeraar aan de
Rijksuniversiteit te Utrecht: „Borneo, geologisch-
geografisch bekeken“; Prof. Dr. J. Jeswiet, be-

noemd hoogleeraar aan de Landbouwhoo-
te Wageningen: „Het suikerriet en zijn
ling“; de Heer A. Voskuil, oud-gedeleg-
Ned.-Indië der Mij. Sentanen Lor, te 's-Grav-
„De suikercultuur in verband met den inlat-
landbouw op Java“; Pater Jos. Viegen, oud-
Missionaris, te Arnhem: „Mariënd, de Kopp-
ler“.

Op den laatsten dag zal des middags ond-
kundig geleide een bezoek gebracht worden
Nederlandsch Historisch Scheepvaart Muse-
de De Lairesestraat.

De deelneming is opengesteld voor leeraren
aardrijkskunde aan inrichtingen voor voor-
dend hooger, voor middelbaar onderwijs en
leiding van onderwijzers(essen), benevens vo-
denten in de aardrijkskunde en aanverwan-
ken van wetenschap. Van den deelnemer zal
bijdrage van f 3.— geheven worden.

Elke deelnemer ontvangt kosteloos een ges-
aangevende de hoofdlijnen van de voordracht
de daarbij eventueel behorende tabellen en c.

Inlichtingen verstrekt de Secretaris-Pen-
meester der Commissie van Voorbereiding,
H. Zeijlstra Fzn., Zwolscheweg 65, Deventer
wien men zich vóór 1 December a.s. door st-
van bovengenoemde bijdrage als deelnemer k-
geven.

Van Week tot Week.

Di. 20 — Ma. 26 October.

Gouverneur Generaal Fock. Volgens een Anet
zal de landvoogd niet, gelijk zijn voorne-
in Maart repatrieeren, doch aanblijven tot
September 1926.

Studenten der Rechtshoogeschool te Batavia. E-
tijd geleden bevatten de dagbladen een
telegram, behelzende, dat dit jaar het
aankomende studenten voor de Rechtshoo-
van Batavia „aanzienlijk“ kleiner is geble-
het vorige, eerste jaar van het bestaan der
school Deze voorstelling is, naar men van be-
zijde aan de N. R. Cl. mededeelt, met de
lijkheid in strijd.

Het vorige jaar lieten zich inschrijven
denden, t.w.: 18 Europeanen, 18 Inlanders,
neezen. En dit jaar wederom 45, n.l. 18 E-
nen, 17 Inlanders, 10 Chineezen. Wie bij
tallen in het oog houdt, dat in 1924 onder
Indonesische studenten mede begrepen war-
aantal afkomelingen van de rechtsschool
school voor landraadjuristen) die kracht-
zondere toelating konden studeeren, terw-
jaar onder de 17 maar een enkele zoodanige
scholier voorkomt, zal eerder van vooruitgan-
van vermindering durven gewagen.

Pest op Java. In de week van 6 tot 12 Septem-
op Java 286 gevallen van pest gerappor-
waarvan in de afdeeling Wonosobo 3, Te-
goeng 32, Magelang 12, Djocjakarta 5, Goen-
kidoel 6, Soerakarta 5, Bojolali 64, Klater-
Sragen 22, Salatiga 1, Kendal 4, Pekalong-
Tegal 8, Poerbolinggo 44.

Moordaanlag in Sigli. Aneta seint d.d. Kota R-
Oct. Hedenmorgen zijn in Sigli (Atjeh) de
teins J. F. van der Sluys Veer en L. van R-
zoomede sergeant Marx aangevallen door een
een rentjong gewapenden Atjeh. Kapitein
der Sluys Veer is aan de bekomen verwon-
overleden. Kapitein van Rekum, die eerst
morgen elf uur te Sigli arriveerde ter ov-
van het detachement werd ernstig gewon-
geant Marx werd eveneens zeer ernstig ge-
De indentiteit van den Atjehschen aanval-
werd doodgeschoten, is nog niet vastgesteld.

(Kapitein F. J. van der Sluys Veer was
ren in 1883 en 25 Juli 1906 benoemd tot
luitenant, 27 Juni 1910 tot 1en luitenant en 17
1919 tot kapitein bevorderd. Volgens nade-
richten moet de overledene, die gehuwd was
slachtoffer zijn geweest van een volgeling de-
Saleh-leer).

N. J. van den Bent †. Te Princenhage is in den

H. ISERIEF & ZONEN

Plein h. Korte Poten 1 - 's-Gravenhage - Tel.

Specialiteit wollen en katoenen Tricotondergoed
Kousen, Handschoenen, Onderjurken enz.

Dr. RASUREL Wollen Onderkleeding

van Natuurwol met
Turfvezels voor Heeren, Dames en Kinderen

Official **Ford** Dealer
 THE UNIVERSAL CAR
Garage „HAMIN” Den Haag, Tel. 34215
 Service - Automobielen-Onderdeelen

Haagsch Instituut voor Handelsopleiding
 AZALEASTRAAT 51 — 's HAGE
 Mondelinge en schriftelijke cursussen
 Boekhouden voor examens en praktijk - Staats-
 huishoudkunde en Statistiek M.O. - Staatsinrich-
 ting M.O. - Nederl., Fransche, Duitse
 en Engelsche correspondentie
 Methodisch spreken.
UITSLUITEND BEVOEGDE LEERKRACHTEN

om van 77 jaar overleden de oud-majoor-inten-
 ant van het O. L. Leger N. J. van den Berg, rid-
 der in de orde van den Nederlandschen Leeuw.
Orneo-expeditie. Het Comité voor Wetenschappe-
 lye Onderzoekingen te Batavia besloot de Borneo-
 expeditie eind December te beëindigen. Eind No-
 vember keert de expeditie naar Java terug. Het
 comité acht de bereikte resultaten uitstekend.
 (Aneta).
Genootschap. Vergadering op Vrij. 6 Novem-
 ber a.s., van Galenstraat 14, Den Haag. Voordracht
 van den hr. W. E. K. baron van Lijnden over het
 onderwerp: De economische ontwikkeling van den
 Nederlandschen landbouw.
Beving te Benkoelen. Een zware aardbeving werd
 te Benkoelen geregistreerd. Het epicentrum bevond
 zich vermoedelijk in zee, doch nabij de kust.
 (Aneta, 23 Oct.)
Onderzeeër K XI. Blijkens bij het departement van
 Marine ontvangen bericht is Hr. Ms. onderzeeboot
 K XI den 21en October te Sevilla aangekomen.
Sarekat Islam. Volgens Aneta (22 Oct.) zal het se-
 cretariaat van de Centrale Sarekat Islam worden
 overgedragen aan den pas uit de gevangenis ontsla-
 ten Reksodipoetro.
Bedrijf te Bandoeng. De indertijd in het ge-
 biet der Preanger Regentschappen ingestelde com-
 missie, welke tot taak had, te adviseeren omtrent
 de bestemming der bestaande elektrische bedrij-
 ven te Garoet en Tjandjoer, heeft thans voorge-
 meld, bedoelde bedrijven te verkoopen aan het
 (westelijk) E(lectriciteitsbedrijf) B(andoeng) en
 (zuidelijk) S(treken) voor één miljoen gulden, waarbij als-
 dan aan het G. E. B. E. O. de vrijheid worde ge-
 geven, eene concessie te verkrijgen voor geheel de
 Preanger.
Scheiding. Bij Kon. besluit is benoemd tot Offi-
 cer in de Oranje Nassau Orde Raden Adipati
 Dhipokoesoemoe, Regent van Poerbolinggo.
Uitwijking van de mijnwormziekte. Aneta seint d.d.
 Semarang 21 Oct. De Inspecteur van den Burger-
 lijken Dienst, A. A. Scharp de Visser, is naar West-
 Java vertrokken, teneinde in overleg met den me-
 dicus, die door de Rockefeller-Foundation is uit-
 gezonden, de mijnwormziekte buiten Banjoemas te
 uitleeren.
Scherper door Japanners. Een Japansch concern
 Singapore onderzocht den vischrijktom in en
 om straat Madoera bij Soerabaja, in verband met
 het entameeren van de zeevischvangst aldaar.
 (Aneta, 20 Oct.)
 Het onderzoek naar den vischrijktom in de
 wateren in de nabijheid van Soerabaja heeft zeer
 bevredigende resultaten opgeleverd. Een Japans-
 che kongsi met een kapitaal van 45.000 Straits-
 dollars is gevormd. Zeer waarschijnlijk zal een
 vangst met het bedrijf worden gemaakt met twee
 motorboten. (Aneta, 21 Oct.)
 (Met het oog op de mislukte pogingen van Ne-
 derlandsche zijde (men denke bijv. aan het uitste-
 dend uitgeruste, van Scheveningsche bemanning
 voorzien schip Laboan Merak), om de visscherij
 in de Indische zeeën in het groot uit te oefenen,
 mag men met belangstelling deze Japansche proe-
 ven volgen).
Patrouille in Atjeh aangevallen. In den nacht van
 22 op 23 October is te Bankongan, in het Tapa-
 nese, een patrouille onder commando van
 eerste luitenant J. Wiarda, bij welke patrouille zich
 ook de controleur der onderafdeeling Tapatoean,
 heer H. K. Jacobs, bevond, aangevallen.
 Onzerzijds vielen twee doden en vijf zwaar ge-
 wonden; drie anderen werden licht gekwetst. Lui-
 tenant Wiarda werd licht gewond aan de rechter-
 hand. Vijf militairen, benevens de controleur, ble-
 ven ongedeerd.
 Het gewestelijk vaartuig Bellatrix is 25 October
 waarts vertrokken met vier brigades, onder
 commando van kapitein J. Paris, fungeerend con-
 troleur van de onderafdeeling Meulaboh. De scherp-
 actie zal worden gevoerd. (Aneta).
Ontvangsten. De douane-opbrengsten, exclusief
 voor landgoederen, bedroegen in de eerste acht
 maanden van 1925 f 73.708.050, tegen f 59.597.527
 in de overeenkomstige periode van 1924. (Aneta,
 21 Oct.)
Lezingen. In plaats van een volledige Indische
 week zullen op 2, 4 en 5 November aan de Leid-
 sche Universiteit lezingen over Indische onder-

werpen worden gehouden, o.a. door mr. J. P. graaf
 van Limburg Stirum, oud-gouverneur-generaal van
 Ned-Indië.
M. Sanders. Te 's-Gravenhage is op den leeftijd van
 44 jaar overleden de heer M. Sanders, assistent-
 resident met verlof, ridder in de orde van Oranje-
 Nassau.
Universitaire examens. Leiden. Bevorderd tot doctor
 in de rechtswetenschap, na verdediging van een
 academisch proefschrift, getiteld: Commentaar op
 de Indische onteigeningverordeningen, de heer
 Willem Johan Beck, Controleur Binn. Best. met
 verlof. — Cand.-examen Indisch recht de heer E.
 J. Spier.
Een groote loterij. De Regeering heeft aan het Neder-
 landsch-Oost-Indische Olympisch Comité te Batavia
 vergunning verleend voor het op touw zetten van
 een geldloterij met een zuivere opbrengst van één
 miljoen gulden. Daarvan komt f 250.000.— ten
 goede aan vier studiefondsen, het Nederlandsch-
 Oost-Ind. Olympisch Comité krijgt netto anderhalve
 ton, en vijf ton moet besteed worden aan prijzen.
 De hoofdprijs zal anderhalve ton bedragen.
 (Aneta).
Prof. Verrijn Stuart. Den 26en heeft mr. dr. G. M.
 Verrijn Stuart het ambt van hoogleraar in de
 economie aan de Nederlandsche Handelshooge-
 school te Rotterdam aanvaard met een rede over:
 „Enkele koloniale Bankvraagstukken”.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Tentoonstelling van de B. K. I.
 In het bekende Paviljoen van het Museum voor
 Kunstnijverheid te Haarlem werd j.l. Zaterdagmiddag
 in tegenwoordigheid van vele belangstellenden, een
 keurige tentoonstelling door den Bond voor Kunst in
 Industrie geopend met een rede van den voorzitter,
 den heer P. M. Cochius, die er aan herinnerde, dat de
 Bond is een organisatie van industrieelen, die de juiste
 samenwerking met de kunstenaars gevonden heeft en
 nu bijna 2 jaar geleden met zijn werk begonnen is. Hij
 brengt een geheel nieuw idee aan de gemeenschap, n.l.
 het idee van het aesthetisch massaproduct. Hieraan is
 behoefte, want overal om ons heen zien wij groote
 hoeveelheden onaesthetische fabrieksproducten.
 In de laatste jaren is veel ten goede gekeerd, dank
 zij het onvermoeid werken en de krachtige propaga-
 da van enkele bekwame kunstenaars en architecten.
 En zoo is langzamerhand het schoone gebruiksvor-
 werp binnengedrongen in de moderne samenleving en
 zoowel kunstenaars als industrieelen hebben getracht
 tot samenwerking te komen. Aan den heer W. Penaat,
 vroeger directeur, thans adviseur van het Museum van
 Kunstnijverheid te Haarlem, komt de eer toe, het initia-
 tief te hebben genomen tot het bij elkaar brengen van
 de industrieelen in deze.

Spr. wijst er op, dat de B.K.I. er behoefte aan ge-
 voeld heeft, van zijn idee en van de wijze, waarop hij
 deze tot nu toe verwezenlijkte, te getuigen naar buiten.
 Hij had gehoopt dit te kunnen doen als onderdeel van
 een afzonderlijke afdeling van Kunst en Industrie in
 de Nederlandsche afdeling van de tentoonstelling te
 Parijs, maar de Nederlandsche leiding van die expo-
 sitie heeft gemeend op een daartoe strekkend verzoek
 niet te moeten ingaan. 1) Dank zij de Museumcommis-
 sie, kan de tentoonstelling nu in het Museum van
 Kunstnijverheid gehouden worden.
 Deze kleine, doch bijzonder smaakvol ingerichte ten-
 toonstelling, is een bezoek overwaard. Men kan er o.m.
 bewonderen: tal van in alle opzichten artistiek goed
 uitgevoerde boeken, kalenders en andere drukwerken,
 de door onze groote kunstenaars ontworpen postzegels
 en muntbiljetten, moderne kamer-inrichten tot in de
 kleinste onderdeelen verzorgd, glas- en aardewerk, da-
 mast en andere weefsels, alles voor huiselijk gebruik,
 van praktisch nut en goeden smaak getuigend.
 Menig Indonesisch gebruiksvorwerp zou hierbij
 niet misplaatst zijn geweest.

Zooals de fraaie catalogus, gedrukt door Joh. En-
 schedé en Zonen te Haarlem, met den door J. van
 Krimpen ontworpen letter „Luletia” in zijn Inleiding
 vermeldt, werden tot de tentoonstelling toegelaten:
 „voortbrengselen, fabriekmatig vervaardigd (in massa
 of in serie), welke door Nederlandsche kunstenaars
 ontworpen en aesthetisch en technisch goed verzorgd

* en die helaas ook niet noodig vond de Indonesische sierkunst bij
 die „Exposition Intern. des Arts décoratifs” te betrekken. Schr.

POSTZEGELEXPORT
 D. W. BRANTSEN
 Frankenstraat 41 - Den Haag - Telef. 53529
 Zichtzendingen uitsluitend volgens mancolijst.
 Verlangt vanaf September a.s. mijn gratis maandel.
 Offertenblad met vele gelegenheidsaanbiedingen.

**Electrische- en
 Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting**
GEZ. v. D. BOSCH & Co.
 Dirk Hoogenraadstr. 168, Scheveningen
**Eigen waterinstallatie
 Beslist zacht water**
 ZENDT PRIJSCOURANT OP AANVRAAG
 Speciaal ingericht voor het wasschen van
 GORDIJNEN en FIJNGOED

**MAISON
 DROUOT**
 Fred. Hendrikl. 85
 Telefoon 52379
 DEN HAAG
 Woning-
 Inrichting
 Beleefd noodigen
 wij U uit tot een
 bezoek aan onze
 Magazijnen
 en Modelkamers

**DAMES-
 HERSTELLINGSOORD, INTERNAAT EN EXTERNAAT**
 Heilgymnastiek - Massage
 Diverse methoden van geneeskrachtige baden
 Voorkoming en opheffing van obstructie bij de
 periodieke circulatie
HUIZE „ILEX” (HOORNBRUG) RIJSWIJK
 Spreekuren van 1-2 of volgens afspraak
 Directie: HAGE Telefoon RIJSWIJK 156

Maison H. SIMONS
 's-Gravenhage.
MANTELHUIS
 HEULSTRAAT 13, n. „Oost en West”
JAPONNENHUIS
 NOORDEINDE 17a
Uitsluitend betere Confectie
 Voordeelige prijzen!

FIRMA H. MOLIER
 BOEKBINDERIJ EN
 LINIËERINRICHTING
 HOUTMARKT 28-30
 'S-GRAVENHAGE TELEF. 10704

Haarlem en Omstreken.

Comestibles- en Delicatessenhandel
JACQUES PIJL, Cuisinier
BLOEMENDAAL

Bloemendaalsche Straatweg 28-30 Telef. 22262
Zijlweg 22 **OVERVEEN** Telefoon 2095

GEZ. VAN DEN HAAK

HAARLEM - KINDERHUISVEST 27 - TEL. 10118
OPGERICHT ANNO 1881

FIJNWASSCHERIJ

BEHANDELD:
BOORDEN - OVERHEMDEN
BLOUSES en JAPONNEN
IN ALLE STOFFEN
TAFELGOED en GEHEELE WASSCHEN

STOEL'S

WONINGBUREAU
BLOEMENDAAL

VRAAGT GRATIS WONINGGIDS EN INLICHTINGEN

*Aan de Leden
van „Oost en West”*

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

s

DE UITGEEFSTER.

's-Gravenhaagsche Begrafenis-Onderneming

C. LOOIJE, Tasmanstraat 57, DEN HAAG

Telefoon 33788 - Postrekening 4639

zijn. Het zijn dus in hoofdzaak eenvoudige, niet kostbare gebruiksvoorwerpen.

Ook is er naar getracht om zooveel mogelijk werk van den laatsten tijd tentoon te stellen. Een uitzondering werd gemaakt voor het fluweelen „cretonne artistique”, ontworpen door Duco Crop in 1894—1899, omdat dit een der eerste voorbeelden is in ons land van een gelukkige samenwerking van kunstenaar en industrieel ten dienste van het massaproduct. Belangrijke ondernemingen, wier producten geheel geschikt zijn voor uitvoering naar ontwerpen van kunstenaars, hebben dit terrein nog niet of niet met het ware vertrouwen in deze samenwerking betreden. De Tentoonstellingscommissie hoopt en verwacht, dat door deze en soortgelijke daden van den nieuwen Bond, andere industrieelen opgewekt zullen worden, met ernst naar hetzelfde doel te streven.

Wij zouden hieraan nog den wensch willen toevoegen: dat de Bond zijne werkzaamheid ook tot Indonësië uitstrekke! In de eerste plaats door er dergelijke tentoonstellingen te houden, als thans te Haarlem, waartoe de, op de voornaamste plaatsen gevestigde, Indische Kunstkringen zeker gaarne hunne medewerking zullen verleenen. En bovendien door er krachtig de import te bevorderen van aan aesthetische eischen voldoende gebruiksvoorwerpen. Hebben wij daar niet de misdaad begaan: de van nature, misschien veelal onbewust, artistiek aangelegde bevolking met de meest minderwaardige massaproducten te overstromen, zóó, dat deze thans helaas bij vele inboorlingen, tot zelfs aan de Inlandsche hoven, hun vroeger zoo mooie, eigen-gemaakte gebruiksvoorwerpen hebben vervangen, terwijl voor hen, gelijk voor onze kinderen geldt: *dat het beste, niet goed genoeg kan zijn?*

Door hun juist in het beste, van wat wij hebben, ook op dit gebied, te doen deelen, zal stellig ons prestige — in den goeden zin van het woord — verhoogd en de onderlinge waardeering, die in deze tijden zoo noodig is, bevorderd worden.

Betekenis van Indische avonden.

Zou er wel iets moeilijker uit te voeren zijn voor ons Westersch tooneel, dan een weergave, een suggestie van de echt Oostersche levensfeer?

Is 't een Westering mogelijk natuurgetrouw een Oostering voor te stellen, diens zieletoestand in zoodanige mate te begrijpen en aan te voelen, om er eene, zelfs voor onwetende Europeanen, aannemelijke vertolking van te geven?

Deze vragen kwamen onwillekeurig bij ons op, toen wij j.l. Zaterdag in de Haarlemse Stadsschouwburg den door de Afdeling van „Oost en West” georganiseerd „Avond van Liefdadigheid” ten bate van de bestrijding der melaatschheid in Suriname bijwoonden, welke begon met de opvoering van Mevrouw Marie C. van Zeggelen's Indisch spel: „De Kostbare Sproke”.

Hoe moeilijk is 't al om hier op de planken, met Europeesche tooneel-requisieten, een Indische omgeving, een eenigszins Oostersche sfeer te scheppen, ook al worden de wanden en de spelers omhangen met weefsels en „costumes” van Celebes, zoodaer deze Poe-gineezen voorstellende Nederlanders het geval was in de „plaats van handeling”: de *atabola* (ruimte waar men gasten ontvangt) van het Inlandsche Vorstenverblijf.

De fijnbesnaarde schrijfster, die land en volk van dit deel van Celebes persoonlijk kent en liefheeft, zal dit meer dan iemand anders gemerkt hebben en 't moet haar dan ook meer dan iemand anders gehinderd hebben, dat het publiek in de zaal niet genoeg geboeid was om altijd met rustige aandacht de voorstelling te volgen.

Dit ligt geenszins aan het talent der schrijfster. Wij zijn er van overtuigd, dat dezelfde toeschouwers diep onder den indruk en doodstil zouden zijn bij de lezing of een voordracht van ditzelfde stuk, dat stellig de hoedanigheden bezit om de Westersche ziel te beroeren, te doen medeleven met de gevoelens der schrijfster, juist wanneer Hollandsche critiek op weergave van Indische omgeving en personen is uitgesloten en geen Europeesch orkest noch meiseszangkoor de aandacht afleidt.

Wij gevoelden behalve het dramatische ook een cultureel gegeven in dit werk, n.l. ook vooral bij een natuervolk als de Boegineezen, waar de invloed der Westersche ontwikkeling in de eerste plaats door de vrouw van innerlijke beschaving zal worden aangevoeld en verwerkt, — hoe innig zegt vorstin Hengré in hare zuivere vereering van den hoogstaanden vreemdeling: „hij weet!” — hetgeen tot conflicten, zelfs misdadige, kan leiden tusschen den Westerschen en Oosterschen man.

Naar wij van verschillende zijden vernamen te de uitvoering der Kostbare Sproke verleden jaar in den Haag meer indruk, waarschijnlijk het met meer soberheid in een kleinere, intiemere geving werd opgevoerd.

Maar hoe 't ook zij, de verschijning van een Oosters Indisch stuk is altijd een gebeurtenis, die ons landers „nader brengt tot Indië”, ons tot waardenadenken stemmen kan. Dat is mede de grootte van de betekenis er van.

Persoverzicht uit de Indische Bladen

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Troonrede.

De *Locomotief* (16, 17 en 18 Sept.) bespreekt de Troonrede en geeft overzichten van hetgeen de Indische Pers over het Staatsstuk zegt. Na het moede deel der rede genoemd te hebben, zegt de *Locomotief* van de korte laatste alinea, de koloniale paragrafen volgende:

Voortzetting van het koloniaal bewind „in overeenstemming met den geest onzer zedelijke roeping die gewesten” beteekent de erkenning van een plichting, waaraan een koloniaal bewind slechts eigen schade zich zou kunnen onttrekken. Toch de uitdrukkelijke erkenning op deze plaats blijft minder doet dit de erkenning dat ruime toevan van kapitaal onmisbaar is om in de toenemende hoefden van land en volk te kunnen voorzien. zoo schreven wij niet lang geleden, heeft het koloniaal bewind even noodig als elk levend lichaam het bloed. „Gedezal worden” — zoo besluit de koloniale paragraaf „dat de belangen der Inlandsche bevolking niet het overwicht daarvan (dat is van het kapitaal) worden benadeeld.” Dit maakt dan weder van de te voren reeds erkende zedelijke roeping denken dat alle loyale partijen, zoo van links als rechts, dit kunnen onderschrijven. Moge de minister van koloniën de kracht vinden om het evenwicht tusschen kapitaal- en volksbelangen te ren en te doen bewaren.

De splitsing van de Staatsmarine. Leger contra Vloot.

De *Java-Bode* (17 en 19 Sept.) betoogt dat splitsing van de Staatsmarine Indië het gelag zal ten betalen. Lang geleden heeft men reeds twee geprobeerd om de Nederlandsche staatsmarine dan niet voor een groot deel, maar in haar geheel bij het Dep. van Koloniën onder te brengen. keeren is de reorganisatie mislukt, dan wel stuit op zoodanige bezwaren, dat men er spoedig weer is opgehouden. De eerste maal was het in April 1830. In Januari 1830 werd de staatsmarine weer hersteld. Den tweeden keer, in Augustus 1840, werd de marine weer ondergebracht bij Koloniën. En kwam men na 1½ jaar reeds tot het inzicht. In Jan. 1842 keerde men weer in de oude banen terug.

De *Java-Bode* van 22 Sept. vestigt de aandacht op een voorstel der officieren van de landmacht, diend op een vergadering van de I. E. V., afgevaardigd door Mr. Cornelis. Hierin werd bij motie vastgelegd men tegen het plan is tot aanschaffing van een vloot voor Indië, ...men een vloot voor Indië moet acht, en dat — mócht er een vloot voor Indië zijn, de landsdefensie gelegd dient te worden in handen van één persoon (leest den legercommandant) motie, namens de officieren door majoor Geldorp gesteld en door kolonel Van Gheel Gildemeester steund, is niet door de vergadering aangenomen. paald is echter dat majoor Geldorp over dit werp eene lezing zal houden, waarbij dan debaat zal gestaan. De *J. B.* noemt dit eene verstandige besleking van de vergadering; zij zal nu stellig de regering krijgen om haar oordeel te toetsen aan de meening die hier, bij gebrek aan deskundigen, niet konden worden.

Dat deze actie juist nu de kop opsteekt — zoo zegt de *J. B.* —, nu de berichten uit Holland over de marine uiterst gunstig zijn, is te begrijpen. De slimmere rivaliteit laat zich op gezette tijden gevoelen, huidig oogenblik, nu het leger zich berooid heeft en de Marine door het Opperbestuur gebrach

BONTMANTELS

Rijke sorteering, chique modellen, prima kwal. Prijzen vanaf f 75.— tot f 3000.—. Lange mantels naar maat met bont gevoerd vanaf f 100.—. Vossen en bontstellen in alle prijzen. Voo

repareeren en moderniseeren, matige prijzen.
Firma JEAN PIERÔT
BONTWERKER. Gevestigd sinds 1905.
88 VAN SWIETENSTRAAT, 'S-GRAVENHAGE

Garage en Stal „WITTEBRUG”

M. TH. VAN 'T SANT

Badhuisweg 245 - Tel. 50353 - Den Haag

Luxe Auto Verhuuronderneming, ook per maand

Rijpaarden per uur f 2.50, per maand f 100.—
Pension Stalling paarden . . . f 2.75 per dag

toe aan oorzaken van buiten af. Als verdienste blijft echter de vermeerdering der S. S.-ontvangsten, die — en dat is reeds meerdere malen gezegd — inderdaad te danken is, voor een groot deel, aan een krachtiger leiding, intensiever exploitatie. Maar tegenover den „meevaller” van de S. S. vergete men niet direct de „tegenvallers” van de pas achter ons liggende jaren.

Uitbreiding van het Inlandsche Onderwijs. De Rechtshoogeschool.

De Loc. (11 t/m. 16 Sept.) ontleent aan het „Alg. Hbl.” Elout's Slotbeschouwingen over Indië en Groot Nederland. Het onderwijs-systeem in Indië is — volgens Elout — vernuftig ingericht. De eenvoudige volksschool echter, de „desaschool”, die is noodig. Die is er dan echter ook in menigte. De kinderen leeren er, naar hij heeft kunnen constateeren, uitnemend lezen, schrijven en rekenen. En aan de meeste Inlandsche scholen is een „Volksbibliotheek” verbonden, die van Batavia uit gevoed wordt door „Volkslectuur”, het zeer actieve instituut dat onder leiding staat van dr. Rinkes.

Van Overheidswege wordt een onderzoek ingesteld naar de wenschelijkheid om in 1926 meer tweede klassescholen en volksscholen te openen dan op de begroting is uitgetrokken. Het criterium is de behoefte aan deze scholen. Naar aanleiding hiervan brengt het Soer. Hbl. (19 Sept.) in herinnering, dat de volksscholen gelegenheid geven voor onderwijs aan ruim 70 pCt. van de kinderen van schoolgaande leeftijd, doch dat daarvan gebruik wordt gemaakt door niet meer dan 22,6 pCt. In 1924 werden 75 nieuwe Inlandsche tweede klassescholen geopend, terwijl de begroting voor 1924 op 60 nieuwe scholen rekende. Hieruit blijkt dat de zoogenaamde volksscholen slechts voor één derde van haar capaciteit worden benut. De doorsnedesamen is nog niet overtuigd van de nuttigheid van het volgen van elementair schoolonderwijs door zijn kinderen. Dit moet ons voorzichtig maken bij het beramen van plannen om dit schoolonderwijs nog verder uit te breiden. Ook tegenover de behoefte aan een snelle toeneming van het aantal Inlandsche tweede klassescholen staat het S. H. eveneens eenigszins pessimistisch. Onze Indische maatschappij heeft geen plaats voor groote getallen „intellectuelen”. Op het platteland is de abiturient van de Inlandsche tweede klasseschool nu eenmaal een „intellectueel”. In de steden en in industriele streken is dit uiteraard anders. Toch waren nog bij een onzer arbeidsbeurzen op Java op ultimo Augustus niet minder dan 158 Inlandsche sollicitanten ingeschreven voor het begeerenswaardige baantje van „klerk”. De tijd, dat men meende, dat intellectueel onderwijs op zichzelf aan de individu meer geluk en aan de samenleving vooruitgang bracht, is nu zoo langzamerhand toch wel voorbij. Inlandsche leiders mogen nog in deze dogmatische gedachte gevangen zijn, zij, die weten, dat de onderwijsvoorziening op de geestelijke en economische ontwikkeling der samenleving moet zijn gebaseerd, zullen allereerst deze samenleving hebben te peilen.

De „Nwe. Soer. Crl.” sluit zich aan bij een pessimistische beschouwing van „De Banier” over de Rechtshoogeschool in Indië, die „een dreigend kwaad” wordt genoemd. De Deli Crl. (24 Sept.) noemt dit een oud verwijt, dat vooral vóór de oprichting der hoogeschool herhaaldelijk gehoord werd. Ongetwijfeld — aldus het blad — zit er een groote grond van waarheid in en ook wij hadden veel liever de oprichting van een medische faculteit dan van een juridische begroet. Maar aan den anderen kant mag men dit bezwaar toch ook niet breder uitmeten dan noodig is en in het algemeen niet voorbijzien, dat alle ontwikkeling en wetenschap onafwijsbaar ook leidt tot een gebruik dat wij of een andere bepaalde groep der samenleving misbruik en een gevaar noemen. Zelfs het eenvoudigste lager onderwijs zal individuen de gelegenheid geven om door kennismaking van verschillende theorieën, een gevaar in den Staat te vormen. Maar daarom kan men het onderwijs toch niet achterwege laten. Het is volkomen juist dat men in Br-Indië en in andere landen vooral in de politiek moeilijkheden heeft gekregen van het halfrijpe juridische element, dat geen voldoende productieve bezigheid vond. Dat is in het Westen ook het geval, maar het Oosten wordt veel sterker door het bespiegelende deel der juridische opleiding aangetrokken dan door de exacte medische of ingenieursopleiding. Dat is nu eenmaal niet te voorkomen. Het eenige wat er aan te doen zou zijn is het openstellen van slechts een bepaald aantal plaatsen voor studenten, juist voldoende voor wat het Land daadwerkelijk aan

Haagsche Glazenwasscherij „Duinoord”

Schuytstraat 57 : DEN HAAG : Tel. 34644

FABRIEK VAN JALOUZIEËN, MARQUISEN EN ROLLUIKEN

Levering van alle soorten Timmerwerk

voornamste plaats, die haar toekomst, is daartoe bij uitstek geschikt. Ook dat het I. E. V. het speerterrain voor deze actie vormt, was ons bekend eens bevestigd door de artikelen over landsche in het „Bat. Nwsbl.” (van 31 Mrt. en 16 Apr. „ona-Bode” van 18 en 21 Apr.). Daarin werd een pleidooi gehouden voor het Opperbevelhebber over leger en vloot in oorlogstijd voor den Le-mandant. Zoo is de actie, die de landmacht bijkbaar met nieuwen moed inzel, psychologisch naar. Zij moge eene compensatie vinden in het der marine-autoriteiten, opdat niet, zooals weeder dreigt te zullen geschieden, de beide intende deelen van onze weermacht zich in een heil-rivaliteitsstrijd verdeelen, en opdat de hoofd-de meest efficiënte landsdefensie, ongehavend het conflict naar voren moge komen. Daarom is goed, dat het I. E. V. te Mr. Cornelis zich niet ge-heeft aan een overijde uitspraak, maar zich voorbaat de gelegenheid heeft verschaft tot het vor-van een bezonken en objectief oordeel.

Spoor en auto.

15den Sept. werd de door de regering ingestel-commissie voor motorverkeer door den directeur Gouvernementsbedrijven te Bar-toeng geïnstalleerd. de redevoeringen van H.H. Roelofs en den voor-der commissie, prof. Van Breen (De Loc. 17 Sept.), dat aan de commissie is opgedragen: in de plaats een onderzoek in te stellen naar den om-van het vrachtauto- en autobusverkeer, en verder regeering voor te lichten inzake de verschillende ren, welke van invloed zijn op de economische kkeling van dit verkeer alsmede van dat over de en tramwegen. De arbeid, die van de commis-erwacht wordt, is inderdaad niet licht. Zwaar zal naar echter niet vallen, indien zij mag en kan en op de medewerking van allen, die daartoe in nijn. — waarbij ook gedacht wordt aan de pers. eid bedoelt de voorbereiding der oplossing van ngewikkeld vraagstuk, dat, hoewel eerst van de e jaren, nu reeds de regeeringen van verschei-landen, ook onze moederlandsche regeering, ern-bezighoudt.

heer Van Oorschot geeft in het Soer. Hbl. (14 eenige opmerkingen over den strijd Spoor contra o.a. over de bij sommigen heerschende opvatting: de nog in zijn jeugd verkeerende auto vele perspec-voor verdere ontwikkeling opent, terwijl de iet-nieel geworden spoor aan 't einde van haar uit-zou zijn gekomen. Dit moet onjuist worden geacht, dus de schr. — Wel moet worden erkend, dat het een van exploitatie is verouderd en verstijfd, wij-menten, bepalingen, administratie, enz. nummer n zijn geworden, terwijl de commercieele en econo-mie taak naar den achtergrond werd gedrongen. reageert de spoor veel te langzaam op de telkens omende nieuwe eischen van het verkeer. De orga-nie is te traag en te duur. Op technisch gebied is spoor- en rijtuigbouw, beiden onnoodig zwaar, veel zwaarder. Door overdreven solieden bouw zit in rijtuig veel te veel dood gewicht, hetgeen kan wor-vermeden. Ook op de bewaking kan veel worden nigt; het plaatsen van een waker bij elken weg verslindt tonnen, en men moet het publiek eindelijk eens leeren, met behulp van goede sig-nal, zelf uit de oogen te zien. Het is mogelijk den meer soepel en elastisch te maken, en op de kosten belangrijk te bezuinigen. Grooter spelheid worden bereikt, ook door het laten loopen van doch kleinere treinen. Zoo is in velerlei opzicht ring der spoorprestaties mogelijk. De billijkheid t te erkennen, dat de huidige leiding der S.S. krachtig in aangegeven zin werkzaam is.

de gelegenheid om met den heer Van Oorschot emiek te treden ter verdediging van 't goed recht en auto, wordt in het Soer. Hbl. (17 en 18 Sept.) gemaakt door den heer G. J. Timmermans. Hij akt het recht van den auto, de situatie in Indië, rdeelen van den auto, de allesbeheerschende fac-koopte, de vischmail, tarievenstrijd en aparte egen, geeft personeelsvergelijking, wijst er op dat oor geklonken is aan rails, en constateert dat de sterk staat, vol energie, en volkomen bereid zich te passen aan alle eischen van het vervoer.

Bat. Nwsbl. (18 Sept.) critiqueert het bericht, de loopende landsbegroting weer een flink over-zal laten, misschien wel f 100 miljoen, en schrijft dienste voor de „winst” van G. B. hoofdzakelijk

FRANS WALLAT

BONTWERKER

ATELIERS VOOR FIJNE PELTERIJEN

KETTINGSTRAAT 2A TELEFOON 10219

'S-GRAVENHAGE

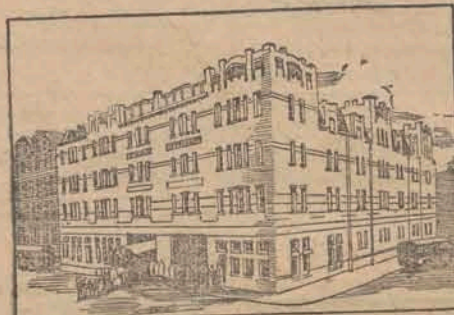
KONINKLIJKE MEUBELTRANSPORT-MIJ.

DE GRUIJTER & Co.

DEN HAAG

AMSTERDAM

ARNHEM

Bergplaatsen voor Inboedels
:: Bewaring bagage ::
voor repatrieerenden
OVERZEE-TRANSPORTEN

Koude in Holland

Bestel Uw Brandstoffen bij de

Handelsvennootschap

v/h C. BOSMAN & Co.

te Den Haag. U bekomt prima kwaliteiten tegen scherp concurreerende prijzen. Vraagt prijscourant bij aankomst in Holland

Kantoor en Magazijnen :

2e Lulofdwarsstraat 14 (Laakhaven)

TELEFOON 16801 en 32570.

N.V. STOOMWASCH- EN STRIJKINRICHTING

voorheen

H. A. v. STARRENBURG

OPGERICHT 1875

Fahrenheitstraat 168

TELEFOON 31791

'S-GRAVENHAGE

Willem v. d. Waals

HEERENKAPPER — v/h Chef van de Firma JUSTMAN JACOB IEPLAAN, hoek Populierstraat No. 2 — Telefoon 31168

GEVESVIGD SEDERT 1916

VOLGENS DE MEEST MODERNE EISCHEN INGERICHTE

Heeren Kapsalon

Groote Collectie PARFUMERIËN en TOILETARTIKELN tegen zeer concurreerende prijzen

HOTEL-RUBRIEK

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. Str. k. en w. w. op delogeerk.
PENSION „QUIST“
 Stadhoudersplein 17-19
 Tel. 51523

Hotel Rest. „DUINOORD“
 Sweelinckplein
 Spec. bezocht d. Ind. Fam.
 OOSTERWIJK & V. D. LUUR
BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.
 Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454
 Prachtige ligging.
 Matige prijzen.

BESCHIKBAAR.
 Zuster E. KREEFT, Laan v. Meerdervoort 545, Den Haag. Vrije Etage dispon. bev. 4 Kamers en Keuken.

HAARLEM EN OMSTREKEN.

Pension DEKKER
 Parklaan 69
 HAARLEM
BESCHIKBAAR.

Ringers Bonbons

1ste klasse Ned. Fabrikaat **RINGERS** - Rotterdam Alkmaar

Leden van O. en W., eet steeds
KLINK'S FIJNE BELEGDE BROODJES
 PEKELVLEESCH ROASTBEEF HAM, ENZ.
 Aanbevelend, **W. F. KLINK,**
 Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17811
 Wordt ook thuis bezorgd.

BEKENDMAKING

hiermede maak ik U bekend, dat ik heb geopend een 1ste klas inrichting voor uitzending van diners
 Levering van extra Diners aan huis

Diners bestaande uit:

LUNCH f 0.80	DINERS f 1.00	DINERS f 1.10	DINERS f 1.20	DINERS f 1.75
Vleesch Groente Aardappelen en Compote	Soep Vleesch Groente Aardappelen of Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen en Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen Compote en Dessert	Voorgerecht Soep Vleesch Groente Aardappelen en Visch of wild Compote en Dessert

Van 12-2 en van 5-8 uur
 CROQUETTES f 0.15 VLEESCH PASTEITJES f 0.20

Aanbevelend, **MAISON DE HELD**
 KON. WILHELMINALAAN 432 - VOORBURG - TEL. V. 000

Maison NIEKERK
 Pijnboomstraat 43 - DEN HAAG - Tel. 30328
 Voorheen Cuisinier Grand Hotel Central
Diners f 0.85 - f 1. - f 1.25
 en verder uitgebreid
 Indische Rijsttafel vanaf f 1.75

Pension Mevrouw OP 't HOLT
 KRULLELAAN 37 ZEIST.

Munt uit door goeae keuken
 en billijke prijzen
 Wordt door goeode Indische Familie's aanbevolen.

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

Het adres voor
Diners aan huis bezorgd

juristen in alle functies behoeft. Alleen voelt men wel dat daarin ook een onzuivere factor zit en dat bovendien ook daarmee de weg naar een politieken tegenstand niet geheel afgesloten is. Omdat die weg niet afgesloten kan en zelfs niet afgesloten mag worden.

Indië's grootste bevoeiingsplan.

De heer ir. Gaade verstrekte de Java-Bode (21 Sept.) alle mogelijke gegevens omtrent de Krawang-irrigatiewerken. Het gansche bevoeiingsplan, het grootste aangeengsloten oppervlak, dat tot nog toe in Indië als irrigatiewerk is uitgevoerd, is 110.000 bouw groot en wordt in het zuiden begrensd door een strook, die ongeveer 6 K.M. noordelijk van de spoorlijn van Tjikampek naar Djatibarang loopt; in het Oosten vormt de Tji Lamaja de grens, in het Westen de Tji Taroem en in het Noorden de Java Zee. Dat gedeelte langs de zee is in sommige maanden van het jaar niet veel meer dan een moeras. In 1919 werd het eerste ontwerp geprojecteerd dat op deze werken betrekking heeft, en tegelijkertijd werd met de uitvoering begonnen. Het doel van deze irrigatiewerken is de 110.000 bouws groote vlakke te doen bevoeien met het „vruchtbare“ water van de Tji Taroem. Vermoedelijk kan op den 1sten Nov. a.s. het bevoeiingswater van de Tji Taroem toegelaten worden tot het hoofdkanaal en dat gedeelte van het Oostkanaal, hetwelk op dat tijdstip gereed is, zoodat op dien datum ongeveer 1700 bouws bevoeid kunnen worden. Waar elk jaar ongeveer f 1 miljoen ter verwerking wordt toegestaan, zal het nog wel eenige jaren duren alvorens het geheele plan is uitgevoerd. Tegenwoordig is het complex vrij dun bevolkt, maar verwacht wordt, dat de bevolking zal toenemen naarmate de grond verbeterd. Over het algemeen heerscht hier het groot grondbezit.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

De Poenale Sanctie.

Het lot van den Javaanschen werkmanscontractant ter Oostkust van Sumatra.

In de Bondsvergadering van „Boedi Oetomo“, welke van 10 tot 12 April 1925, in het Sociëteitsgebouw „Habiprjo“ te Soerakarta werd gehouden, sprak de heer Soemosoediro, als afgevaardigde van de afdeling der vereeniging ter Oostkust van Sumatra, over het levensbestaan der Javaansche werkmanscontractanten in dat gewest, daarbij de motieven aangevende, welke hebben geleid tot het voorstel der afdeling om het hoofdbestuur uit te noodigen den Landvoogd te verzoeken het daarheen te willen leiden dat het loon per dag van den werkmanscontractant werd verhoogd van f 0.42 op f 0.60 voor den man en van f 0.37 op f 0.50 voor de vrouw.

Het is niet noodig, zeide de spreker, stil te staan bij de redenen, die den contractant dikwijls aanleiding geven te luisteren naar het zoet gefluit van de wervers; genoeg zij het te vermelden, dat, als het werkcontract geteekend is, de werkmans f 30.— voorschot ontvangt.

Dit bedrag, aangevuld met de verschillende gemaakte onkosten, om en bij f 100.— bedragende, moet, met maandelijksche afbetalingen, binnen de 3 jaren worden afgelost.

Het vervoer naar Deli geschiedt per zeestoomer, waarop men somtijds 400 tot 700 mannen, vrouwen en kinderen kan zien opgeborgen in een onderdek, waar de lucht, ook tengevolge van de hooge temperatuur, dikwijls benauwend is.

Iedereen, zeide de spreker, die wel eens zulk eene reis op het dek heeft medegemaakt, weet:

1e. dat het weinige medegebrachte en overgehouden geld door den contractant wordt verdubbeld met de bemanning van de schepen;

2e. dat het Europeesch, Chineesch en Inlandsch personeel dier schepen, dat gewoonlijk ongetuigd is, met galante avonturen toestanden scheidt, die bepaald verbetering behoeven.

Bij aankomst te Medan worden de contractanten opgeborgen in de loodsens van de Algemeene Rubberplantersvereeniging en van de Deliplantersvereeniging, om den volgenden dag gezonden te worden naar de landbouwondernemingen, die de aanvraag hebben gedaan en waar zij worden te werk gesteld in de rubber- en tabaksaanplantingen, dan wel in de schuren.

Het aantal werkuren per dag bedraagt 10 uur, doch wanneer de afstand tusschen verblijf- en werkplaats eenigszins belangrijk is, dan is het aantal werkuren meer dan 10.

BOEKHOUDEN

Grondig onderwijs in eenige maanden, mondeling schriftelijk (5000 oud-leerlingen). Prospectus met pruisen en opgaf van leerboeken op aanv. bij

J. C. TER BRUGGEN

Leeraar Boekhouden M. O.
 Boreelstraat 5 - Lijn A. - Den Haag

's Morgens te 5 uur opstaande, komt men eend den avond thuis.

Twee malen in de maand is het uitbetaling van het loon, n.l. den 1en en den 16en dag der welke dagen geen arbeid wordt verricht.

Ontvangt de werkmans op den 16en dier voorschot van f 2.50 op zijn loon, dan ontvang den eersten dag der maand daaraanvolgende tant.

Op die betaaldagen ziet men in de nabijheid loodsens van het werkvolk inlandsche dansere wajang koelit en de plaats voor het dobbelsp dobbelsteenen.

De hoofdmandoer zorgt voor de speelmatten lampen en ontvangt daarvoor tolloos.

Doeh ook in de werkmansloodsen is ruim aanwezig voor spel, dans en avontuur.

Gelegenheid tot het ontvangen van godsdienst derricht, waar men kan leeren wat goed of zom bestaat niet.

Wel heeft het afdelingsbestuur van Boedi Oetom ter Oostkust van Sumatra daarvoor moeite gedaan den Gouverneur en bij de Deliplanters- en Rubber eenigen, doch te vergeefs.

Hoewel het vaststaat dat op de ondernemingen Oostkust van Sumatra zich ongewenschte toest voor de werklieden voordoen, zoo komt toch ma of tweemaal in de 3 maanden een arbeidsinsp voor plaatselijk onderzoek.

Deze houdt dan verblijf in het kantoor van de ministrateur der onderneming, terwijl de tolk uitgezonden naar de verschillende loodsens.

De tolk wordt daarbij gevolgd door 2 mandoen kunnen bevestigen hetgeen eerstgenoemde werkvolk heeft gevraagd.

Vragen of men het goed heeft, of het loon beh wordt uitbetaald, enz. mogen door den tolk n het werkvolk worden gesteld; doet hij dit to zorgen de mandoers er wel voor dat hij in onheid geraakt.

Het gevolg van een en ander is dat geene kl worden voorgebracht.

Naar sprekers meening kan alleen door op van de poenale sanctie verbetering in de best wantoestanden worden gebracht.

Evenwel wetende, dat daarmede moet wor wacht tot betere omstandigheden zullen zij broken, is het denkbeeld gerezen te trachten te krijgen, dat, ter verbetering van het levens der contract-werklieden, hun loon van Regeering zoodanig wordt verhoogd, dat zij althans een zins menschwaardig bestaan genieten.

(Wordt vervol)

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

De vrouw in China, die gelijke rechten als van den man opeischt.

II (Slot).

In afwachting van de bijeenkomst der volksrentie, verzamelden zich de leden der versche volksvereenigingen, ter bespreking van de vraag ke vertegenwoordiger men naar de vergadering zenden, zoodmede van de concept-motie, welke zou hebben in te dienen, in het belang van de keling van zaken.

De vrouwen waren reeds geruimen tijd te vore een gekomen voor hetzelfde doel, ten einde gere zijn, wanneer het goede moment daarvoor aanken zoude zijn.

In de steden Shanghai en Canton en in de pries Hunan en Shantung, zoodmede te Tientsin, het vrouwelijk element zich eveneens, met hel besprekingen te houden over de wijze, waarof het best tot het verkrijgen van gelijke rechten van den man kon geraken.

De samenkomsten in de maand April 1925 h onder meer, plaats:

1e. te Pupeh in de Road Min Tek Li No. 21, door meer dan 20 vrouwen werd bezocht;

2e. te Ningpo Hwee Koan, Thibetroad;

3e. te Shimeen, in de kweekschool voor vrouwen welke vergaderingen de onderwerpen van de den vertegenwoordigster en de samenstelling van voor te brengen motie werden besproken.

In de vergadering te Pupeh viel voor vertegen digster naar Peking de keuze op mejuffrouw Lie Chin.

WANNEER

U zich in DEN HAAG vestigt laat Uw woning Stoffeeren en Meubileeren door

H. FLICK - Scheveningen

Neptunusstraat 148 - Telef. 53568

VILLA TE KOOP.

Helft van dubb. VILLA, beneden Hal, 2 Kamers (suite en erker) overdekt Terras, Ontvangkamer, Keuken, Closet. Waterleiding, Gasleiding, Electric licht. Etage: 3 groote Slaapkamers met twee Balcons, vaste Waschtafels, Badkamer, Closet, groote Zolder, Dienstb. kamer, Schuur en aangelegden Tuin, dicht bij Station, schitterend uitzicht. Koopprijs slechts f 8700.— bij P. MAN, Steenhofstraat 5 bij 't Station Soestdijk. Vraagt gratis en franco Woningcourant.

In de samenkomsten elders kon men echter niet tot eene eindbeslissing ten deze komen.

Inzake de opdracht werd vastgesteld, dat deze zich zou bepalen:

- 1e. tot het indienen van de motie;
- 2e. het stellen van den eisch van gelijke rechten voor de vrouw als die, welke den man zijn toegekend;
- 3e. het verwerpen van de tractaten, die als onrechtvaardig werden beschouwd;
- 4e. vermindering van de gewapende macht en een andere onderwerpen meer.

Regelmatig werd besloten een rekest te zenden aan Maarschalk Tuan Chi Yui, waarin verzocht werd zijne aandacht te willen schenken aan de te openen volksconferentie en daarbij de volksbelangen te willen beschermen.

Aan het bestuur der Kuomintangpartij en aan de Chinese vrouwenverenigingen te Peking werd gevraagd, deze vrouwenbeweging te steunen, terwijl in de samenkomsten van verschillende vrouwengroepen ter plaatse werd aangedrongen op daadwerkelijk verzet, in geval in de volksconferentie aan de vrouwen het recht van te spreken werd geweigerd.

Want, volgens weten van den schrijver, zou dit, trachtens de regeling der volksconferentie, zijn verboden, hoewel hij niet begrijpt, welk nadeel de vrouw aan de besprekingen zou kunnen toebrengen.

Wel stelde hij de vragen of het vrouwelijk element over voldoende macht beschikte om den strijd aan te binden en wie alsdan de leidster zoude zijn.

Te Canton, alwaar de vrouwen van de Kuomintangpartij eene vergadering hielden, waren, onder meer, 20-tal personen, die de pers vertegenwoordigden. Spreekster was mevrouw Tang Chung Kung, die uitzette de regelingen, welke in het belang van de volksconferentie waren genomen en de redenen, die daartoe aanleiding hadden gegeven.

Er werd op gewezen dat de positie van de vrouw in China, over het algemeen niet meer is dan die van werkdier, dat dagelijks zich moet uitsloven tegen een minimum loon.

Het verstrekken van hulp in den vorm van het verlenen van gelijke rechten als die, welke aan den man zijn toegekend, was dientengevolge gerechtvaardigd en vroeg zij den steun der vergadering om te trachten die rechten met kracht te veroveren.

Het einde was het instellen van eene commissie van verzet.

Te Shantung hielden de vrouwen van de Progressieve partij in de meisjesschool eene vergadering, welke door meer dan 20 leden en door meer dan 100 leerlingen werd bezocht.

Spreekster was mejuffrouw Wang I Chien.

Men besloot tot het indienen van een protest bij Maarschalk Tuan Chi Yui, waarbij werd verzocht de regeling van de volksconferentie zoodanig te wijzigen, dat ook de vrouwen in die vergadering het woord zouden voeren en dat van elke meisjesschool 2 afgevaardigden zouden worden gezonden.

Op de vergadering te Tientsin in de „Girls Middle School" waren een 80-tal personen tegenwoordig.

Spreekster was mejuffrouw Kiang Ching Yin, die in verband met den tijdgeest en in overeenstemming met de toestanden in het Westen, meende, dat de verheffing van de Chinese vrouw haar toekwam en dat dit kan geschieden door haar gelijke rechten te schenken als die, welke de man geniet.

De vrouw toch nam een groot aandeel in de evolutie van het land en met zeker succes, in aanmerking genomen de verkregen veranderingen in zake het huwelijk, arbeidsverhoudingen, onderwijs, enz.

Een 20-tal vrouwen werden candidaat gesteld voor de functie van vertegenwoordigster in de volksconferentie.

„Aldus is, zegt de schrijver, op dit oogenblik de vrouwenbeweging in China, welke actie, zijns inziens, veel verschilt van die der sexegenooten in het Westen.

J. L. DEBIJE : DEN HAAG

Welmarstraat 171 A en B Telefoon 35391

IJzerwaren, Gereedschappen

voor Vaklieden - Amateurs

Verzending naar de Tropen onder garantie

in Nederlandsch-Indië, een, door den chef van dien dienst, Dr. Bosch ingeleide, geheel nieuwe uitgave, welke wat tekst en illustrering betreft in geen deele behoeft onder te doen voor de bekende publicaties van den Britsch-Indischen „Archaeological Survey".

Inhoud: Tjandi Kidal (A. Bouwkundige beschrijving, door B. de Haan; B. Historische en iconographische beschrijving, door Dr. F. D. K. Bosch). — The earliest Sanskrit inscriptions of Java, by Dr. J. Ph. Vogel. — De Mintaraga-basreliefs aan de Oud-Javaansche bouwwerken, door Dr. P. V. van Stein Callenfels.

II. Oudheidkundig Verslag, eerste en tweede kwartaal 1924. Bevat behalve een overzicht der verrichtingen van den Oudh. Dienst over genoemd tijdvak, de navolgende bijdragen: Stukken betrekking hebbend op oud-Javaansche opschriften in de Bibliothèque Nationale te Parijs, door Dr. P. V. van Stein Callenfels. — Historische gegevens uit Balineesche oorkonden. III. (de vorsten van Bali), door Dr. P. V. van Stein Callenfels. — Madjapahit. Poging tot reconstructie van het stadsplan, nagezocht op het terrein aan de hand van den middeleeuwschen dichter Prapança, door ir. H. MacLaine Pont. (Vervolg in het verslag over het 3e—4e kwartaal). — Bijvoegsel bij de opmerking aangaande de Lebaran of het zoogenaamd Inlandsch Nieuwjaar, door Kromo Adinegoro. — Nog eens over de oude klok van 1603 in het fort Oranje te Ternate, door Dr. M. Neijens. — De hiërarchie der Compagnie's dienaren, door V. I. van de Wall.

III. Oudheidkundig verslag, derde en vierde kwartaal 1924. Het eerste palaeolithische werktuig in den Archipel, door Dr. P. V. van Stein Callenfels. — De Batu Kemang, door Dr. P. V. van Stein Callenfels. — Oost-Javaansche badplaatsen. II. Belahan, door B. de Haan. — Jayanagara en de vrouw van Tanea, door St. — De oudste restauratieplannen voor Tjandi Mendoet, door St. — De persoon van Prapança, door R. Ng. Poerbatjaraka.

IV. Verhandelingen van het Genootschap. Deel 65, derde stuk. Mythen en sagen der Berg-Toradja's van Midden-Celebes, vertaald en van aantekeningen voorzien door Jac. Woensdregt. (Verhalen door den schr., zendeling-leeraar van het Ned. Zendinggenootschap, opgeteekend uit den mond van het volk).

V. Tijdschr. voor Ind. Taal-, Land- en Volkenkunde. Deel 64 afl. 3—4. Sternkunde en Sterndeuterei in malaiischen Archipel, von A. Maass (Fortsetzung). — Eenige archiefstukken betreffende de vestiging van de Engelsche factorij te Benkoelen in 1685, door P. Wink. — Het Buddhisme op Java en Sumatra in zijn laatste bloeiperiode, door ir. J. L. Moens. I. Krtanagara (vorst van Madjapahit). II. Adityawarman (Sumatraansche vorst in de veertiende eeuw). — Wali poehoen, door R. A. Kern. — Een en ander over hoogere en lagere menschentypen onder de Toradja's van West-Celebes, door D. de Jongh. — Uittreksels uit de notulen van algemeene en directie-vergaderingen van het Genootschap.

Verscheidene dezer bijdragen zijn van belangwekkende afbeeldingen voorzien.

Koloniale Studiën.

No. 4 van den 9en jaarg. opent met eene beschouwing van den hr. G. F. Bodde over de huidige rubberpositie, waarin de schr. ook zijne meening zegt over het gewicht hetwelk de veel besproken bevolkingsrubber in de schaal legt. — Ir. E. P. Wellenstein bespreekt het onderzoek naar den belastingdruk op de inheemsche bevolking van Nederlandsch-Indië, welk onderwerp ook door den schr. in Econ. Stat. Berichten is behandeld en dezerzijds daarop de aandacht is gevestigd. — R. A. A. Wiranata Koesoema doet een nieuw systeem van verkiezing aan de hand, ter vervanging van het vrijwel mislukte (en in de pers belachelijk gemaakte) dat in Mei jl. in praktijk werd gebracht voor de „verkiezing der kiesmannen" in West-Java. Het systeem (verduidelijkt door een tweetal platen) is uitgedacht door den wedana van Oedjoeng Broeng en volgens den hr. W. K. zeer aan te bevelen voor analfabeten. — Dr. W. Feuilletau de Bruyn geeft eene bijdrage over de „Vlootwet 1925", welke met een meerderheid van slechts twee stemmen door den Volksraad werd aangenomen. — De hr. J. F. Later draagt „Eenige beschouwingen" bij over het „besturen" op de Buitengewesten, dit besturen opgevat als een richting geven aan, regelen, leiden. Schr. merkt hierin op dat verschillende toestanden verbetering behoeven in 't belang der bevolking dier afgelegen streken. Zoo wijst hij bijv. op het betreurenswaardige feit dat voor eene onderafdeeling als Sambas (Wester-af. van Borneo) met ruim 50.000 inwoners, van waar alleen aan in- en uitvoerrechten elk jaar bijna twee ton in 's Lands kas vloeit, niet één geneeskundige beschikbaar is gesteld. — Het jongste jaarverslag van de

NIJMEGEN

TE HUUR

een voorname Woning, met ruime Kamers, breede gang (marmor), Voor- en Achtertuin, in het centrum van Nijmegen, (vrij van malaria) ev. ook geheel gemeubileerd te huur. Huurprijs ongemeubileerd fl. 2000.— per jaar.

Brieven onder No. 304L aan het Bureau van dit Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

THEO WANDERS & Co.

Van Broeckhuysenstraat 15 — Tel. 2441

NIJMEGEN

Piano's - Vleugels - Orgels - Pianola's

Zeer gemakkelijke betalingsvoorwaarden
STEMMEN - REPAREREEN - VERHUREN - INRUILEN

NIJMEEGSCHE IJZERHANDEL

Molenstraat 79-81

Broerstraat 16.

Het meest gesorteerd en goedkoopste adres voor Huishoudelijke artikelen, Gereedschappen, enz.

Vraagt prijzen s. v. p.

Verzending naar Oost- en West-Indië onder garantie.

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

— onmisbaar

„De Ind. Rijsttafel" door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst", verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

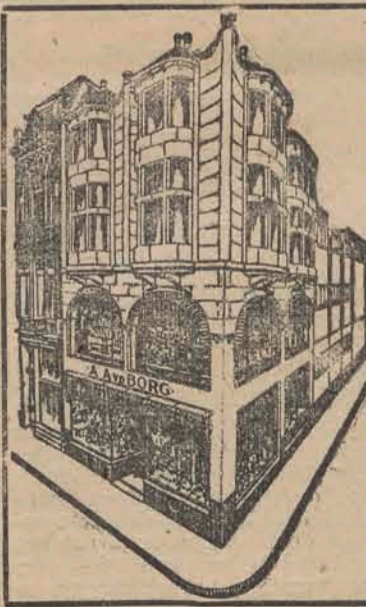
P. TH. VIS, BANKETBAKKER

ST. ANNA STRAAT 250 HOEK GROENESTRAAT

NIJMEGEN TELEFOON 950

EERSTE KLAS BANKETBAKKERIJ

Specialiteit in Boterspeculaas

A. A. v. d. BORG

Broerstraat 43

NIJMEGEN

WARENHUIS

voor

Galanterieën, Porcelain-, Glas- en Emaillewaren, Borstelwerk, Schoonm.-artikelen, Lederwaren, Staal- en Mandenwerk, Groote keuze Kinderspeelgoederen

Dagelijks iets nieuws.

VASTE PRIJZEN à CONTANT.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht

Maanden van het Kon. Bat. Genootschap van K. en W.

De jongste mail uit Indië bracht ons een aantal publicaties van bovengenoemd genootschap; van zeer groote waarde en hoog wetenschappelijk belang. Met name oog op de beschikbare ruimte zal helaas moeten worden volstaan met de vermelding der titels zonder meer.

I. Publicatie No. I van den Oudheidkundigen Dienst

Apotheek M. L. ADAMA

Bezuideenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366

Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
MINERALE WATEREN
Binnen- en Buitenlandsche
Verpakte Geneesmiddelen

Het Algemeen Haagsch Instituut voor Tandheelkunde te 's-Gravenhage.

De heer Alex Mertens, directeur van bovengenoemd instituut, verzocht ons in ons orgaan eene beschrijving te willen geven van zijne inrichting, daar men zich over het algemeen hiervan geen juist denkbeeld schijnt te maken, ook al ten gevolge van het feit, dat vele tandartsen, technikers en onbevoegden, hunne praktijken den naam van instituut hebben gegeven in navolging van het A. H. I. T., waardoor bij hen die het A. H. I. T. niet kennen, het idee van tandheelkundig instituut in miscrediet geraakt is. De heer Mertens stelt er prijs op zoo nadrukkelijk mogelijk te verklaren, dat het Algemeen Haagsch Instituut voor Tandheelkunde noch wat inrichting, noch wat behandeling, noch wat wijze van organisatie betreft, iets gemeen heeft met andere z.g.n. tandheelkundige instituten.

Wij hebben voldaan aan het verzoek van den directeur, den heer Mertens, om de inrichting aan het Piet Heiplein eens te komen bezichtigen, en willen, naar aanleiding van ons bezoek, het een en ander mededeelen van hetgeen wij daar gezien en gehoord hebben.

Ware het A. H. I. T. eene gewone tandheelkundige praktijk, zooals wij die allen kennen, dan zou het o.i. niet op onze weg gelegen hebben deze praktijk in onze kolommen te bespreken. Doch dit is niet het geval.

Met de oprichting van het A. H. I. T., zoo verzekerde ons de heer Mertens, is de mondverzorging in een geheel nieuw stadium getreden en heeft zij een geweldigen sprong voorwaarts gemaakt.

Daar zij, die de inrichting niet uit eigen aanschouwing kennen, zich daaromtrent moeilijk eene juiste voorstelling zullen kunnen maken, willen wij trachten er in het kort een algemeen indruk van te geven.

Het A. H. I. T. dan is gevestigd in het daartoe speciaal ingerichte gebouw van 6 verdiepingen op het Piet Heiplein te 's-Gravenhage. Alle operatiekamers zien vrij uit op het Noorden en ontvangen daardoor een zee van het zuiverste licht. Het geheele inwendige van het gebouw, behalve de wachtkamers, welke zeer luxeus en smaakvol in zuiveren Empire- en Louis XV stijl zijn uitgevoerd, is wit geschilderd, afgezet met lichtblauw, waardoor men bij het eerste binnentreden reeds een zeer aangename indruk van zindelijkheid en hygiëne ontvangt.

Bij het binnenkomen leidt de gang naar de administratie, waar men zijn naam en adres opgeeft om zich als patiënt van het A. H. I. T. te laten inschrijven. Het inschrijvingsgeld bedraagt f 1.—. Hiervoor ontvangt de patiënt een kaart, welke hem het recht geeft alle zes maanden zijn gebit te laten onderzoeken. Dit inschrijvingsgeld is slechts eenmaal verschuldigd. Vervolgens begeeft de patiënt, nadat hem een gedrukt tarief ter hand gesteld is, zich naar een der wachtkamers, of bepaalt dag en uur waarop hij het eerste consult wenscht.

Voor dit eerste onderzoek begeeft de patiënt zich naar de diagnostiekamer, waar door den directeur van het A. H. I. T. zijn gebit nauwkeurig onderzocht wordt. De resultaten van dit onderzoek worden op daartoe zeer doelmatige formulieren begrijpelijk voor den patiënt opgeteekend en wel in duplo, waarvan een aan het A. H. I. T. blijft en het andere den patiënt wordt ter hand gesteld, zoodat deze nauwkeurig weet wat er aan zijn gebit mankeert en welke kosten het voor hem zou medebrengen een en ander in orde te laten brengen. Besluit de patiënt zich verder aan het A.H.I.T. te laten behandelen, dan geeft de directeur op de formulieren aan op welke afdelingen die behandelingen moeten geschieden. Men moet n.l. weten, dat de tandarts-assistenten aan het A. H. I. T. tandartsen-specialisten zijn, d.w.z., dat zij behalve hunne gewone studie als tandarts nog eene specialstudie van een onderdeel der tandheelkunde gemaakt hebben, in welk onderdeel zij aan het A. H. I. T. voornamelijk prakticeeren. Het zal een ieder duidelijk zijn, hoe zulks aan de behandeling der patiënten ten goede moet komen.

Zoo is er aan de inrichting eene speciale onderzoekkamer voor het stellen eener zuivere diagnose, met een daartoe dienstig instrumentarium zooals er misschien geen tweede bestaat; er is een afdeling uitsluitend voor conserveerende tandheelkunde, eene voor prothetische tandheelkunde (kunststanden en gebitten), eene voor operaties onder narcose met eene installatie zooals wellicht geen ziekenhuis in ons land er eene heeft, eene rustkamer met rustbedden, enz., enz., terwijl afdelingen voor de behandeling van neus-, keel- en oorzaken, benevens voor röntgenologie deel uitmaken van de organisatie van het A. H. I. T., in hetzelfde gebouw en onder dezelfde leiding.

Wij zouden te uitvoerig worden, indien wij in bijzonderheden wilden afdalen, toch willen wij er nog op wijzen, dat zich in elke operatiekamer een moderne elektrische sterilisator bevindt, waarin elk gebruikt instrument, elk glas, etc. direct gesteriliseerd wordt, waardoor infectiegevaar, hetgeen alles behalve denkbeeldig is bij tandheelkundige behandelingen, geheel uitgesloten wordt.

De geheele inrichting en hare organisatie mag inderdaad met ideaal bestempeld worden en hetgeen men nu bij eene zoo kostbare en volmaakte inrichting zeker niet zou verwachten is het feit, dat de honoraria nog niet de helft bedragen van de gemiddeld te 's-Gravenhage geldende tandartsen-tarieven, terwijl men zich, indien de mond eerst in gezonden toestand gebracht is, voor f 5.— per jaar kan abonneeren voor alle behandelingen welke verder noodig zouden worden. Dit lijkt ongelooflijk, doch de directeur legde ons uit, dat dit mogelijk was, doordat de organisatie van het A. H. I. T. voornamelijk op het voorkomen van tandziekten gericht was en uit de statistieken, opgemaakt uit de gegevens van het A. H. I. T., blijkt, dat deze organisatie zoodanig aan haar doel beantwoordt, dat het mogelijk is zich voor een luttel bedrag van f 5.— per jaar alle noodige tandheelkundige behandelingen te verschaffen.

VERLOFGANGERS

wanneer U zich in Den Haag vestigt vraagt dan eens prijsopgaaf voor **ALLE Electriche Artikelen** aan bij:

K. C. CREMER Aert v. d. Goesstraat 10 Den Haag
Telefoon 54325

Javasche Bank vormt het onderwerp eener uitvoerige bijdrage van Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, waaraan we ontleenen: „De meerdere of mindere waardeering voor Mr. Trip's economische opvattingen in het algemeen is uit den aard der zaak afhankelijk van de richting, welke zijne beoordeelaars zijn toegegaan. Wie van het kapitalisme niets moet hebben of een groot voorstander van het overheidsbedrijf is, zal voor dit bankverslag bitter weinig gevoelen. Wie daarentegen met schrijver dezes voor het „zondig kapitaal“ meer waardeering gevoelt, die zal van de beschouwingen van Mr. Trip met groote voldoening kennis nemen.”

Een oude kwestie opnieuw behandeld.

De vraag of de Europeesche suikerindustrie voor den Javaanschen landbouwer, die zijn grond aan de suikerfabrieken verhuurt, een zegen of een vloek is, heeft vroeger tal van pennen in beweging gebracht, zonder dat het de schrijvers — behalve dan wellicht in eigen oogen — gelukt is, dit vraagstuk afdoend uit de wereld te helpen. De hr. Elout, die onlangs voor korten tijd op Java vertoefde, heeft in het Alg. Handelsbl. waarin zijne reisindrukken zijn verschenen, deze kwestie opnieuw aangevoerd en zich — met beroep op deskundige voorlichting — aan de vloek-zijde geschaard. Tegen zijn voorstellingen komt nu Mr. J. J. Tichelaar (in het Archief voor de Suikerind. in N.-L. No. 37 van 1925) verzet aantekenen. Zijne beschouwingen verdienen stellig de aandacht van hen die den hr. Elout in het Handelsbl. gevolgd hebben.

Parlement en Kiezer.

Verschenen is de 15e jaargang (1925—26) van „Parlement en Kiezer, samengesteld door J. A. Jungmann en F. K. van Iterson (uitgave van M. Nijhoff te 's-Gravenhage).

Evenals in vorige jaren is ook thans weder dit jaarboekje met de grootste zorg en nauwkeurigheid bewerkt. Het bevat o.a. de namen der leden van de Staten-Generaal met eenige biografische bijzonderheden, programma's, enz. der verschillende politieke partijen in Nederland, een overzicht van de voornaamste werkzaamheden der Staten-Generaal gedurende de zitting 1924/25, hetwelk aldus is ingericht dat ook de in de Kamers behandelde Indische onderwerpen gemakkelijk zijn te vinden. Enz.

O.i. zouden de samenstellers een nuttig werk verrichten door in een volgende uitgaaf ook gegevens over de samenstelling van den Indischen Volksraad a.a. te betrekken, om van andere deelen van het Rijk niet te spreken.

Verslag Provinciaal Utrechtsch Genootschap.

In het dezer dagen in druk verschenen „Verslag van het verhandelde in de Alg. en de Sectie-vergaderingen van het Provinc. Utr. Gen. van K. en W., gehouden den 3en Juni 1925“, is opgenomen de tekst eener voordracht van Dr. J. C. Koningsberger, getiteld: De verhoudingen tusschen Nederland en Indië, beschouwd van natuurwetenschappelijk standpunt (op welke voordracht reeds eerder in dit blad de aandacht is gevestigd). — Verder de hoofdpunten eener voordracht van Prof. Dr. L. Rutten, getiteld: Wat wij van de geologie van Java weten en niet weten. — Ten slotte heeft Mr. André de la Porte gesproken over „Het ontleenen van subjectieve rechten aan vreemde wetgevingen“, waarin een ruime plaats is gegeven aan het Indische rechtsleven.

Oostersch Genootschap in Nederland.

Ook in het verslag van het vierde Congres van het Oostersch Genootschap in Nederland, gehouden te Leiden op 5 en 6 Jan. jl. (doch eerst kort geleden in druk verschenen bij E. J. Brill te Leiden) komen eenige zuiver wetenschappelijke onderwerpen voor, welke in deze rubriek niet onvermeld mogen blijven, nl.: Het grensgebied der Hindoe-Javaansche kunst, door Prof. Dr. N. J. Krom. — Het vidhurapandita-jataka afgebeeld op den Barabudur, door Prof. Dr. J. Ph. Vogel. — Eenige opmerkingen over de vermoedelijke oorzaak van het ontstaan van den zoogenoemen Wayangstijl in de Oost-Javaansche reliefkunst, door T. B. Roorda. — Iets over den zin van het Javaansche drama, door Dr. W. H. Rassers.

De Indische Mercur.

No. 43 (23 Oct.). Berichten van de Afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut. No. 23. Eenige gegevens over roselle-vezel. — Wat voor de suikerindustrie van belang was bij de behandeling der Indische Begroting 1925 in Volksraad en Staten-Generaal (slot), door H. Ch. G. J. van der Mandere. — Palmolie-cultuur ter Oostkust van Sumatra in 1924. — Overzicht van de productenmarkt op Java en Madoera gedurende het tweede

MAGASIN DE NOUVEAUTE'S v.h. Gebr. LEVIJ

Hoofdstraat 144 - APELDOORN - Tel. 162

DAMES- EN KINDERCONFECTIE
MODE-ARTIKELN - LINGERIE
CORSETTEN HOEDEN, enz.

kwartaal van 1925. — Kultuurberichten. — Kleine deelingen. — Financieele berichten en verslagen, mede de overige wekelijksche rubrieken. — De Handelsmuseum van het Kol. Inst. geeft in dit recente literatuur-over rubber.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 12 (19 Sept.). Aan in Robusta-koffie, door Dr. W. Bally. — Tapconrole Hevea Brasiliensis, door Th. G. E. Hoedt. — Pluimteelt (o.a. bespreking van een geschrift van Dr. D. Burg: Het Indische kippenhok). De begroting 1926 Landb., Nijverh. en Handel in den Volksraad (vervolg). — Aanteekeningen over aardappelcultuur en ziekten in Ned.-Indië (vervolg), door P. van der — Het drogen van koffie.

De Indische Boerderij.

Het Nr. van 4 Sept. bevat o.m. Pluimvee-tentoonstelling te Batavia (met ill.). — Vruchtboomen op erven (vervolg), door Lauke. — De positie van Europeeschen bloemenkweker op Java. — Het raadgeest voor ondernemingen.

De Indische Verlofganger.

Het Nr. van 23 Oct. bevat o.a.: Wilde zwijnen op Java door S. Kalf (met ill.). — Het pensioenfonds van weduwen en wezen van Europeesche burgerlijke ambtenaren (vervolg). — Gezondheidsleer voor Nederland (bespreking van een onder dien titel verschenen boek van E. H. Hermans).

Indisch Militair Tijdschrift.

Sept. 1925. Iets over generaal J. Penning Nieuwland (geb. 1795, overl. 1858), door S. Kalf. — Doelmatig gebruik van zoeklichten, door W. van Exter. — Indeeling van de geweermitrailleurs bij de Infanterie door P. Scholten. — Fort Speelwijk en andere versterkingen in Bantam (ontleend aan een nota van de Oudheidkundigen Dienst). — Bekendmaking van de wet op de Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië door M. Boerstra. — Wijziging van de grens tusschen de militaire afdelingen op Java. — Uit de Pers. —

De Indische Post.

Uit den inhoud van No. 41 (12 Sept.). Het nieuw Ministerie, door Politicus. — Marius Bauer (de Nederlander die thans op Java vertoeft), door J. F. — Pisang een geschikt voedingsmiddel? door arts E. Hermans (eene bijdrage welke ook verdient gelezen worden door Hollandsche moeders, die in overvloed bananenvoeding der kleinen heil zien). — Melaantheid en haar bestrijding in Indië (H. Van de Blesche Leprosierie te Laoe-Si-Momo).

De Indische Loods.

No. 36 (van 18—24 Sept.) bevat o.m. Inlandsche handelsgeest. Niet alle rassen over één kam scheeren. — De voordrachten van Prof. H. M. Neeb over hygiëne. — Nationalisme en vaderlandsliefde, door Noto roto (ontleend aan het Koloniaal Weekblad). — Provinciale Raad en Regentschapsraden, door mr. De

De historische wording van den bestuursambtenaren-Rede ter aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleeraar, uitgesproken bij de opening der Indologische faculteit aan de Rijksuniversiteit te Utrecht op 7 October 1925, door Dr. C. Gerretson. ('s-Gravenhage, P. van Stockum).

Over verponding en nog wat, door J. J. G. E. Ruckelshausen (Locale Belangen, 16 Sept. '25).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. 1925, No. 38. (Bladen op Java van 8 tot 14 Sept. Buitenbezittingen van 27 Aug. tot 8 Sept.). (Bureau voor de Volkslectuur te Weltevreden).

Overzicht van de Maleisch-Chineesche en Chinese pers over de maand Augustus 1925, samengesteld door het Kantoor voor Chinese Zaken. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

De Surinaamsche begroting voor 1926, door O. E. G. Graaf van Limburg Stirum. (Econ. Statistische Berichten, 21 Oct. '25). (Zie de rubriek Suriname hierachter).

Tjipanas en omstreken (korte mededeeling met foto). (Holland Express, 24 Oct. '25).

Indische kroniek — (De nieuwe minister — de opening van de Utrechtsche leerstoelen — stakingen in Indië), door Mr. Dr. A. Joekes. (De Opbouw, Oct. '25).

A. HENRY - HORLOGERIE DEN HAAG UTRECHT

Fred. Hendriklaan 248 Twijnstraat 34

EXPORT NAAR OOST- EN WEST-INDIË

ZOUTMANSTRAAT 42 **DE RENTEKAS** ..... 's-GRAVENHAGE

Effecten - Coupons - Rekening-Courant

Spaarkas renteverg. 4 pCt.

Safe-Inrichting

Sociaal-economie door spoorwegaanleg in Ned. Oost-Indië, door C. F. Balsem (II. Oost-Java. III. Zuid-Sumatra). (Technisch tijdschr. voor Nederland en Ned.-Indië, Oct. '25).

Eenige mededeelingen over een drietal dokken van wapend beton, geplaatst in de bassins van het Marine-Etablissement te Soerabaja, door ir. R. van Yperen. Met ill. (De Ingenieur, 24 Oct. '25).

Indian sculptures, Ross collection (waarbij o.a. een Adha-kop afkomstig van Boroboedoe). Met ill. (Museum of Fine Arts Bulletin, Boston, Oct. '25).

Suriname.

Zoals te verwachten was heeft de Tweede Kamer verklaringen van Minister de Graaff omtrent Suriname's westgrens, afgelegd bij de behandeling van de Surinaamsche begroting voor 1925, niet beschouwd het laatste woord in deze kwestie.

In het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer betreffende het IIIde hoofdstuk der Staatsbegroting voor 1926 (dd. 15 October), lezen wij: „§ 5. Grens tusschen Suriname en Britsch-Guyana. De vraag, welke de juiste grens is tusschen Suriname en Britsch-Guyana is nog steeds niet tot een oplossing gekomen. Deze vraag is herhaaldelijk ter sprake gebracht bij de behandeling van de koloniale huishoudelijke begroting van Suriname. Het enige resultaat, dat daarmede bereikt is geworden, is dat de onlangs afgetreden Minister van Koloniën, de Graaff een oplossing gaf in strijd met die, welke in 1913 was gegeven door den toenmaligen Minister van Nieuwlandsche Zaken de Marees van Swinderen. Terwijl toch de heer de Marees van Swinderen zeer positief als zijn meening had uitgesproken, dat de grens tusschen Suriname en Britsch-Guyana wordt gevormd door de Corantijn en diens bovenloop de Coetari-eroeni, verklaarde de heer de Graaff, dat de linker-oever van de Corantijn de grenslijn uitmaakt en dus de rivier over de volle breedte met de daarin gelegen landen tot het Nederlands gebied behoort.

Verscheidene leden, die van oordeel waren, dat deze kwestie thans zoo spoedig mogelijk tot een oplossing moet worden gebracht, oordeelden het na de teleurstellingen, door hen bij de besprekingen met het hoofd van het Departement van Koloniën ondervonden, het best zich te dezer zake met den Minister van Buitenlandsche Zaken in verbinding te stellen. Gaarne zouden deze leden vernemen, welke naar 's Ministers opvatting de grens tusschen Suriname en Britsch-Guyana op welke gronden die opvatting steunt. Voor het geval de Minister mocht meenen, dat de bedoelde grens niet met zekerheid is aan te geven, zou men het op zijn stellen, indien de Minister de noodige maatregelen zou willen treffen ten einde tot een vaststelling van die grens te geraken.

Tot zoover het Voorloopig Verslag. Ten behoeve van diegenen onzer lezers, die de zaak niet meer klaar voor oogen hebben, willen wij er aan herinneren dat de heer de Marees van Swinderen had verklaard dat in overeenstemming met de Britsche Regeering de grens in de rivier de gewone regelen van volkenrecht volgde, dus de Thalweg, terwijl de heer de Graaff verklaarde dat de geheele rivier Nederlandsch gebied is.

Wij vertrouwen dat Jhr. van Karnebeck het volle licht over deze kwestie zal doen schijnen en ook de kwestie der bronrivieren zal behandelen, al is die in het Voorloopig Verslag niet naar voren gebracht. Naar onze meening is dat volle licht alleen te verkrijgen door openbaarmaking van alle op de zaak betrekking komende bescheiden, vanaf 1840.

In de „Economisch-Statistische Berichten“ van 21 October een beschouwing van Mr. O. E. G. Graaf van Burg Stirum over de Surinaamsche begroting voor 1925. Het slot van het artikel laten wij hier volgen: „Het slot nu toe op enkele lichtpunten gewezen, de naduwzijden ontbreken niet. Voor wegeaanleg en bestrijding van tropische ziekten zijn geen verhoogde uitgaven uitgetrokken; de spoorweg levert nog steeds een nadeelig saldo op, het aantal landbouweeraren is met twee verminderd. Vooral op den geleidelijken aanleg van behoorlijke verkeerswegen te land en een intensieve bestrijding van malaria, filaria en ankylostomiasis kan niet genoeg de aandacht worden gevestigd. Onder een behoorlijk bruikbaar weggennet en een goede arbeidende bevolking baten de grootste som-

men, in ondernemingen in Suriname gestoken, waarnaar zoo verlangend is uitgezien, niet. Terecht wordt aan het Nederlandsche kapitaal verweten, dat het zich zoo weinig met Suriname inlaat, steeds maar weer op de tegenslagen daar ziet, niet let op de groote winsten, vroeger daar behaald en voorbij ziet, hoe ook in Oost-Indië tijden van depressie en groote verliezen zijn voorgekomen. Doch daarnaast behoort dan ook van de zijde van Regeering en Volksvertegenwoordiging alles te worden in het werk gesteld, om voor hen, die hun kapitaal en hun arbeidskracht in Suriname productief willen maken, gezonde gelegenheden en behoorlijke mogelijkheden, daartoe te scheppen. Ook hier geldt: concordia res parvae crescut; door samenwerking langs deze lijnen is nog zeer veel te bereiken.”

Ter overweging door de Nederlandsche kapitalisten, die telkens wanneer er van ondernemingen in Suriname sprake is, in hun onwetendheid een afwijzend gebaar maken op grond van geleden verliezen daar, laten wij hier nog volgen een uitknipsel uit een brief van Dr. R. Broersma in de N. R. Ct. van 14 October, Avondblad B over „nieuwe cultures voor Oostkust van Sumatra“:

„Indien er ooit een onbillijk verwijt naar de Deli-ondernemers van weleer werd gericht, dan was het een verwijt, als zouden zij van stonde aan het land hebben bestemd voor de teelt van tabak, het gewas dat bij welslagen vaak groote winst liet. Neen, juist die ouden, wier namen niet meer behoeven vermeld, hebben gewild en getracht ook andere en wel meerjarige gewassen te verbouwen. Er is veel geld mee verloren. Het bewijs is er, dat proefnemingen op kleine schaal nooit geheel is opgegeven. De ondernemers in Deli hebben veel liefde gehad voor de tabak. Liefde die loonde? Ja, maar wie de gewonnen miljoenen zoo grif berekenen, verzuimen doorgaans de verloren miljoenen op te tellen.”

Wij hebben het genoegen van een onderhoud gehad met den heer J. F. Waller, die zeven jaren planter in Suriname is geweest en 13 jaren in de rubber ter Oostkust van Sumatra. De heer Waller maakt van zijn verlof gebruik om Suriname, zijn geboorteland, waarin hij zeer veel belang stelt, te bezoeken. Hij is een ervaren planter, die ook van andere cultures dan rubber studie heeft gemaakt. Van tal van nuttige Indische gewassen, die ook in Suriname kunnen gedijen, neemt hij zaden en ander plantmateriaal mede.

Het is zijn overtuiging, dat de rubbercultuur in Suriname goed geslaagd zou zijn, indien men dadelijk bij het begin de beschikking had gehad over een ervaren Deliplanter, die de in Suriname begane fouten zou hebben vermeden.

Het heeft ons altijd als een fout toegeschenen — en wij hebben dat in dit weekblad geschreven, toen men in Suriname met de cultuur zou aanvangen — dat men de Hevea brasiliensis heeft geplant op de plantages in de laag gelegen alluviale kuststreek. In Suriname komt een verwante soort, de Hevea Guianensis, in de bosschen voor. De bestudeering van de levensvoorwaarden van dezen boom had misschien een vingerwijzing kunnen zijn.

Wij vertrouwen, dat de heer Waller zijn kennis en ervaring zal aanwenden in het belang van de cultures in Suriname en dat hij voor zijn aanwijzingen en raadgevingen bij de planters en ook bij het landbouwdepartement een geopend oor zal vinden.

Curaçao.

De geldmiddelen.

De N. R. Ct., die een uitnemend deskundige berichtgever heeft, geeft in haar avondblad van 13 dezer een beschouwing over de financiën van Curaçao, welke het overwegen alleszins waard is. De schrijver begint met de bewering, dat, ofschoon de begroting voor 1926 in ontwerp weer sluit met een tekort, en wel van ruim 2 ton gouds, toch de financiële toestand beter is dan men hieruit zou afleiden. Vooreerst overschrijden in de laatste jaren de inkomsten de ramingen belangrijk; voor 1925 wordt een overschrijding met meer dan een half miljoen verwacht.

1924 leverde, gelijk bekend is, een overschot, en ook voor 1925 verwacht de schrijver een batig saldo. Hoe die overschotten zullen worden aangewend is niet uiteengezet. „Maar vast staat toch, dat het overschot of de overschotten op de een of andere wijze ten goede moeten komen aan een der volgende diensten, zoo niet aan dien van 1926 dan toch aan dien van 1927.”

W. J. M. SIMONIS'

BEDDENMAGAZIJN

GROENMARKT 34

TEL. 14420 DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN
DEKENS

ONZE „PHOENIX“ MATRASSEN (Gedep.)
OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN
TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

BURGERS' FOTOHANDEL

STEENSTRAAT 84 . ARNHEM.

EN GROS EN DETAIL

Tropencamera's, 9 x 12, dubbelbodern uittrek, voor platen en film packs, hoogfijn gepolijst, zwaar koper beslag, geel leder balg, koperen chassis in étui, dubbel anastigmat, f:4.5 in compur ad f 85.- per stuk.

Prima metalen Tropencamera's, 9 x 12, dubbel bodern uittrek, voor platen en film packs, dubbel anastigmat, f:5.4 met 3 chassis in étui ad f 45.- per stuk.

Metalen Tropencamera's, 9 x 12, tandradinstelling E. R. applanat f:7.2 ad f 17.50 per stuk.

Prima Klappcamera's, 9 x 12, met 2 chassis, applanat f:8 ad f 9.75 per stuk.

Film pack Chassis, 9 x 12, ad f 1.60 per stuk.

Cassetten, 9 x 12, ad 55 ots. per stuk.

Automatische Ontspanner voor moment ad f 3.25 p. st.

Automatische Ontspanner voor tijd en moment f 6.- p. st.

Metaal Stativen, 4-deelig f 3.50 per stuk, 5-deelig f 4.50 per stuk, 7-deelig f 5.75 per stuk, alle prima koper.

Ledertasschen, 9 x 12, krokodilpersing, fluweel gevoerd, ad f 5.25 per stuk.

Verder AGFA Filmpaks en Rollfilms, etc.

Conditie: 1/2 bij bestelling, 1/2 onder re mbours.

Verpakking 3 pCt. der factuurwaarde.

Bij Engrosafname reductie.

HUISBRAND

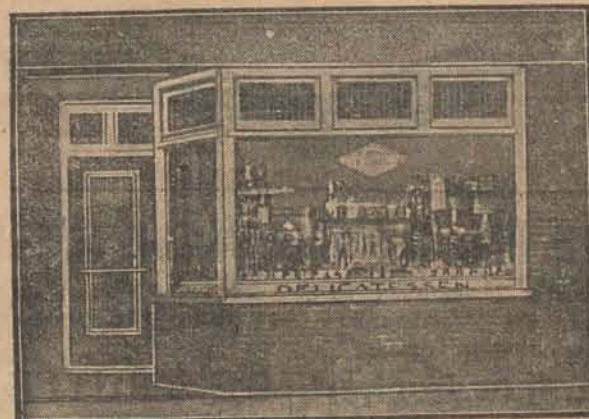
HAAGSCHE BRANDSTOFFENHANDEL
H. V. BEUSICHEM JR.
THOMSONLAAN 113, h. Valkemboschk., Tel. 36409

INDUSTRIEKOLEN

N.V. „DE GASTRONOOM“

Comestibles en Kruidenierswaren tegen concurrerende prijzen

Goudsbloemlaan 112 - DEN HAAG - Telefoon 32486

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangestast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen

Het Ideaal voor de Tropen

FONDERIE'S STAALWARENHANDEL

gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602

Alle Staatwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

Reparatie-Inrichting H. B. M. WEIJERS van Speijkstraat 164 Den Haag

ALLE VOORKOMENDE REPARATIES
TEGEN ONDERSTAANDE PRIJZEN:

H. Zol. en Hakk. f 2.25	D. Zol. en Hakk. f 1.50
Heeren Zolen. . . f 1.50	Dames Zolen. . . f 1.10
Heeren Hakken . f 0.75	Dames Hakken . f 0.40
Kinderwerk naargrootte	Gen werk f 0.50 hooger

164 VAN SPEIJKSTRAAT 164
TUSSCHEN VAN DIEMENSTR. EN TASMANSTRAAT

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal	80,000,000.-
Statutaire Reserve	20,536,361.-
Buitengewone Reserve	22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
incasseeringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscrédietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

Doeltreffende
reclame vereischt
grootte
publiciteit

VERLOFGANGERS!

Wanneer U zich in Den Haag vestigt, laat dan al uw **Wasch- en Strijkgoed** behandelen bij de

Stoomwasscherij DE KRUYFF,
NOORDERBEEKSTRAAT 82 — TELEF. 36207

Voor het niet wegraken van goed wordt ingestaan.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3.

Bijkantoor: BATAVIA, Voorrij Zuid.

Gunstige Tarieven en Verzekeringsvoorwaarden.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. V. E. H.**

Men veroorloove ons hier de vraag, of dit laatste wel zoo zeker is. Vooreerst zal het feit, dat er werkelijk een overschot is, eerst vastgesteld kunnen worden bij de wet tot vaststelling der rekening, waarmee men een jaar of drie ten achter is. In de tweede plaats is het de vraag, of die overschotten niet komen in mindering der subsidies van het moederland, die van 1867 af tot 1921 f 13.571.498.86 bedragen. Het zal ook wel na te gaan zijn, wat met de overschotten van 1883 tot 1894 gedaan is. Wij hebben hier de gegevens niet bij de hand, om dit na te zien.

Voorts wordt bepleit een herziening der inkomstenbelasting. In 1924 is de opbrengst hiervan f 8000.— beneden de raming gebleven, en deze is voor 1926 f 34.000.— lager dan voor 1925. Alle commentaar ontbreekt daarbij.

Achteruitgang van het totaal belastbaar inkomen is uitgesloten. Loonen en salarissen zijn gestegen, de banken hebben grootere winsten gemaakt, de C. P. I. M. begint winsten te maken. De fout is, dat de inkomstenbelastingverordening niet meer past bij den nieuwen economischen toestand. Het stelsel van aanslag door leekencommissiën moet vervangen worden door aangiften van de belastingschuldigen en controle van een accountant.

Ten slotte bepleit de schrijver een herziening van het loodstarief, waarbij Aruba, dat nu de helft van Curaçao heft, daarmee gelijk gesteld wordt.

Geschiedkundige sprokkelingen.

Jeannet.

In 1800 trachtte de Fransche generaal Jeannet Curaçao in bezit te nemen. Men leze de geschiedenis na in het eerste jaarverslag van het Curaçaosch genootschap van de hand van Hamelberg. In verband daarmee is belangwekkend het gouvernements-journaal van 8 October 1822:

„Ter onzer kennis gekomen zijnde dat zich een gewezen fransche Officier die genaamd is Jeannet op dit eiland onder den naam van George bevindt, en dat die persoon, dewelke in den jare een duizend en acht honderd alhier te Lande is geweest en te dier tijd berucht was wegens zijne bemoeiingen in zaken betreffende het bestuur des eilands, als zeer suspect moet worden aangemerkt wegens het aannemen van eenen vreemden naam en aldus niet dan gevaarlijk voor de rust en goede der kolonie kan zijn.

Is goedgevonden en verstaan: den Raad-Fiscaal, bij extract dezes, met het vorenstaande bekend te maken, en denzelven aan te schrijven om nauwkeurig onderzoek te doen omtrent den vorgemelden persoon die bekend is aan den persoon van Huijrich dewelke aan de overzijde dezer haven in het huis van de weduwe Cambiaso woonachtig is, teneinde de oorzaak van zijne naamsverandering en de redenen van zijne aankomst en oponthoud alhier te vernemen, om daarna, daartoe termen zijnde, tegen denzelven te handelen en te procederen zoo en in diervoege als bij Raad-Fiscaal tot welzijn der kolonie zal bevinden en oordeelen te behooren”.

9 October d.a.v. brengt de Raad-Fiscaal verslag uit. Daaruit blijkt, dat de bedoelde persoon zich noemde George Jamon. De gouverneur vond aanleiding den fiscaal op te dragen hem te confronteeren met den oud-gouverneur J. R. Lauffer. 12 October deelde de fiscaal mee, dat Jamon, die beweerde voor het eerst op Curaçao te zijn, niet herkend wordt door J. C. Schuler en L. Boyé.

16 October komt bovendien bericht in, dat ook Lauffer verklaard heeft, „dat de persoon van George Jeannet of Jamon, geenszins de bedoelde Jeannet is”. De gouverneur besluit dan „het verrigtene te houden voor voldoende identificatie van den hiervorenge-noemde persoon”.

Uit den Verren Vreemde.

De Peking—douane—tarief conferentie.

Is er wel ooit een conferentie onder zoo weinig opwekkende omstandigheden begonnen als deze?

De strekking was toenadering, opheffing van hinderlijke belemmeringen. De regering te Peking stelde zich vriendschappelijk tegenover de conferentie in de overtuiging dat China er veel door te laten winnen, en in de hoop, China er veel door te laten winnen. Maar ongeduldigen, onvoorzichtigen die meenden juist voorzichtig te doen, zooals Dr. Koeo van de Nanking-universiteit en Dr. Sze, Chineesch gezant te Washington, hadden de conferentie al bij voorbaat voorgehouden,

dat zij had aan te sturen op volledige douanefreijheid en afschaffing van de exterritoriale rechten, welke men China niet in 't harnas jagen tegen de mogelikheden, die ten conferentie vertegenwoordigd Daarbij werd 't gevaar van Sovjet-sympathieën ook tegenstelling uitgespeeld.

Konden wij er hier eerder reeds op wijzen, dat vreemde regeeringen niet gelijk gestemd naar Peking zouden optrekken, 't conflict werd openlijk reeds steld vóórdat de heeren elkander in China's hoofdstad ontmoetten. De Ver. St. van N. Amer. toch lieten de pers verspreiden, dat zij er voorstanders van zijn zeer ruime mate aan de wenschen van de Chin. regering toe te geven, maar ook, dat zij hun politiek in deze richting zouden sturen, zelfs als de andere mogendheden daarin niet zouden wenschen mee te gaan. Dit niet als resultaat van gemeenschappelijk overleg, maar als vooropgezet communiqué, wees geenszins op genoegelijk samenkomen. Ging de uitslag in die richting mee, dan was aan de Ver. St. de eer; leidden de beraadslagingen tot een anderen uitslag, dan zou Amerika de troostende vriend van China worden.

De reis van den heer Strawn, de Amerikaansche gedelegeerde ter conferentie, gaf echter al een knak aan het geloof, dat men had durven geven aan de verzekering van Dr. Sze, volgens welke China het vaste voorneemen heeft voor de vreemdelingen de veiligheid te doen te waarborgen. De gedelegeerde, aan wien men dit, uit utiliteitsbegrip, in de allereerste plaats te monstreeren had, de Amer. vertegenwoordiger ter conferentie, maakte van Sjanghai naar Nanking een reis vol avonturen, die van groote bandeloosheid getuigden, en die hem bijna 't leven hadden gekost.

De Britsche vertegenwoordiger zag zich genoopt de reis van Sjanghai naar Peking niet per spoor, maar over zee te maken.

Zou dit alles al genoeg zijn om onze meening rechtvaardigen, dat de conferentie niet in opgewestemming kan zijn begonnen, toch zijn dit alles verschijnselen aan den buitenkant, de binnenlandse verhoudingen zijn van grooter betekenis.

In het avondbl. van 23 Oct. van de N. R. Ct. lezen wij over *De nieuwe burgeroorlog in China*: „Slechts wie ter plaatse zijn kunnen den toestand beoordeelen. Dit lijkt ons nog te gunstig gesteld; zelfs zij, die ter plaatse zijn, kunnen den toestand niet beoordeelen. De voorop zettend, spreekt 't van zelf, dat wij geen poging willen beproeven om een helder inzicht te geven wat niemand helder is, wij bepalen er ons toe te trachten enkele gebeurtenissen van overheerschend belang met de daarbij optredende hoofdfiguren, in de verhouding te doen onderscheiden.

Daar wij dit doen in verband met de Peking-conferentie, teekenen wij al dadelijk aan, dat deze niet in dien toestand gevallen is, maar zelf aanleiding geworden is, of als aanleiding aangegrepen is, tot het uitbreken van den vernieuwden burgeroorlog.

In 1924 was een betrekkelijke rust ingetreden bij de strijd in het Noorden, tusschen Tsjang Tso Lin, dictator van Moekden en machthebbende in N. China, en Woe Pei Foe, die aanvankelijk in Peking de baas speelde. Deze kwam echter in de minderheid, toen — in China niet vreemd is — een zijner onderbevelhebbers, Feng joe sjang, de z.g.n. christen-generaal, meende een kans voor zich zelf schoon te zien om een eigen rol te gaan spelen, en dus Woe's zijde verliet. De laatste was nu niet meer tegen Tsjang opgewassen en moest in zuidelijke richting uitwijken.

Tsjang en Feng bleven elkander bestrijden. De laatste was meester in 't N.O. De laatste in 't N.W. Maar dat zij geen van beiden den ander flink durfden aanpakken, was een toestand van een rustenden vulkaan, die niet ingetreden is. Is dit zoo niet al te ingewikkeld? Te Peking zetelt intusschen als voorloopige president der republiek maarschalk Toean Sji Joet, die man, die in 1911 het verzoek onderteekende, waarbij den Keizer van China werd afstand van den troon te doen en daarna een voorname rol bleef spelen, maar die ruime mate afhankelijk blijft van de grillige wenschen van het militaire spel, dat in China een burgeroorlog heet. Het was hem niet onwelkom dat de twee generaals elkander zoowat in evenwicht hielden, maar toen er, tengevolge van de anti-Engelsche en anti-Japansche demonstraties, krachtig moest worden optreden in en bij Sjanghai, maakte de regering hierin na lang aarzelen, gebruik van de hulp van Tsjang. Deze wist dit te benutten om zijn invloed over Oost-China uit te breiden tot Sjanghai, waar hij de onruststokers tot orde bracht.

Voor de Pekingsche tarievenconferentie scheen het verloop niet ongunstig. Deze zou toch aan de Chinese

N.V. Manufacturenmagazijn HET ANKER

Veenestraat 49 'S-GRAVENHAGE Tel. 12491

Lingeries - Tricotages - Confectie

UITZETTEN voor de Tropen

Gepantserde Hut- en Ruimkoffers
in alle maten
TEVENS REPARATIE-INRICHTING
Speciaalhuis in alle soorten Honden-artikelen
Honden-brood en -geneesmiddelen
WILH. TOONEN - DEN HAAG
3 GOUDSBLOEMLAAN t/o Postkantoor

J. J. HOLTZAPFEL - Juwelier
Thomsonlaan 112 - DEN HAAG - Tel. 32844
TAFELGEREI IN GERROWÉ ALPACCA
... en GERROWÉ SILVER-PLATE ...
Speciaal geschikt voor Indië
Bezoekt zonder eenige verplichting ons Magazijn

VERKOOPHUIS
Groot Hertoginnelaan 101
SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
INGERICHT
Bestaat ruim 25 jaar
DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

De regering zeker verhooging van inkomsten brengen. Tsjang's positie bracht mee, dat hij hiervan ook voordeel te verwachten had. Toean Sji Joei en de belangrijkste bevelhebber Tsjang konden dus met gerustzinnigheid de vertegenwoordigers der vreemde mogendheden wachten, en zij lieten dezen reeds, bij monde van onvoorzichtigen die voorzichtig wilden zijn, weten welke verwachtingen Peking van de conferentie had. Toch, 'n speler van den tweeden rang. Soen, trad naar voren en vond bijval als aanvechter van de poging om met de vreemdelingen opnieuw op een accoord te komen. Uit de centrale provincies kwam verzet en was uitdrukkelijk gericht tegen de conferentie. De vergening, door de gedelegeerden van Amerika en Nederland ondervonden, is hiervan ook een uiting geweest.

Hierbij zien wij generaal Soen als hoofdpersoon optreden. Deze rukte tegen Sjanghai op, verdreef daar de troepen van Tsjang tot voorbij Nanking. Woe Pei Foe, die wij naar 't Zuiden verdreven wisten, achtte nu het oogenblik gekomen om weer naar voren te treden en met Soen samen te werken. De Hankau (dat niet heel ver van Nanking ligt) werd hij door de militaire leiders der provincie Hoerel weer als hoofd erkend. Dit voorbeeld zou gevolgd worden door andere provinciën. Maarschalk Woe zou voornemens zijn een eigen regering te vormen met Hankau als zetel. Hij heeft zelfs een manifest gericht aan het diplomatieke korps te Peking, waarin hij zich verzet tegen de tarief-conferentie, zoolang de huidige regering aan het bewind is. Mocht 't hem gelukken zelf meester te worden, dan zal hij denkkelijk wel afkeerig zijn van de voordeelen, welke aan China toegekend worden toegedacht, maar in afwachting daarvan gunt hij anderen het voordeel niet.

De beide partijen hopen op den steun van Feng, al heeft hij ook al eens ondervonden, dat hij aan hem geen vertrouwen medestrijder zal hebben. Naar verzekerd wordt heft Feng's sympathie dan ook meer naar Tsjang's zijde over. Het eigenlijke Zuid-China met zijn onafhankelijke politiek en Bolsjewikische neigingen, waarvan Kanton de hoofdplaats is, staat tot nu toe buiten de vermelde nieuwde binnenlandsche verwickelingen, waarbij partijen zich van Bolsjewikische smelten vrij verdragen. Toch heeft de Peking-conferentie haar bereikens ook tot Zuid-China uit te strekken, een standigheid, waarin voor haar al evenmin iets opzeggends opgesloten ligt.

Met dit al is de conferentie 11. Maandag geopend. Het eerste telegram, dat in 't hiervooraangaande zijn toelating vindt, en ons inzicht tevens bevestigt, meldde: Het gebouw, waarin de conferentie gehouden wordt staat onder militaire bewaking en zoowel de deelnemers als de toehoorders worden gefouilleerd. In zijn openingsrede eischte Toean Sji Joei douane-ononomie, wat hij de eenig mogelijke basis voor het herstel van den politieken en oeconomischen toestand van China beschouwt. De minister van buitenlandsche zaken eischte, dat de bestaande tarieven onmiddellijk met 5 pct. en de tarieven voor luxe voorwerpen met 10 pct. zouden worden verhoogd. Voorts verklaarde hij te willen meewerken tot afschaffing van de binnenlandsche tollen en invoering van een nationale douane-afgifte tegen 1 Januari 1929.

De antwoorden van de vertegenwoordigers van Frankrijk en de Vereenigde Staten waren van zeer vriendelijken aard. De vertegenwoordigers van Engeland en Japan hekelden het voorstel tot verhooging der bestaande tarieven, doch verklaarden zich toch bereid over deze verhoogingen te onderhandelen. De verhoogde tarieven zouden echter alleen in werking kunnen treden, nadat een nieuwe centrale autoriteit is tot einde aan de bestaande onrust zou hebben gekend. Tweeduizend studenten hebben een betooging gehouden en toelating geëischt tot de douaneconferentie. Men hun die geweigerd werd, vielen zij de politie met stokslagen en steenworpen. Dertig politiemensen zijn gewond naar het ziekenhuis gebracht. Het aantal studenten werd eveneens gewond of in gevangenis genomen. De orde is weer hersteld.

„Vier maanden in Indië”, voor een groot aantal leden van de vereeniging „Oost en West” en genoodigden. Spreker ving zijn rede aan met een woord van verontschuldiging, dat hij, die slechts vier maanden in Indië geweest is, komt spreken voor een vereeniging, waarvan vele leden oud-Indisch-gasten zijn. Daar verschillende mensen spr. echter gezegd hebben, dat hij in vier maanden in Indië meer gezien heeft dan zij in hun geheele leven, omdat zij somtijds geruimen tijd op dezelfde plaats moesten verblijven en spr. veel gereisd heeft, valte hij den moed op om hedenavond voor de vereeniging op te treden.

De heer Elout, die per „Johan de Witt” naar Indië vertrok, gaf daarna een interessante beschrijving van zijn reis, waarbij verscheidene fraaie lichtbeelden vertoond werden. We kregen daarbij het eiland Sabang te zien, voorts Batavia, Bandoeng, Wonosobo en Soerabaya, vanwaar spr. een bezoek bracht aan het eiland Bali. Voorts vertelde spr. nog eenige bijzonderheden van Palembang, Padang en Medan; hij wees o.a. op de beteekenis van den export der buitengewesten en de pacificatie van Atjeh, alwaar zoo goed als geen verzet meer is. Met veel tact en beleid heeft generaal Van Heutsz dit weten te bereiken; ook heeft generaal Swart veel voor de rust op Sumatra gedaan. Dat alles is geschied met niet meer dan 6000 man, terwijl Frankrijk en Spanje veel grootere troepen in Marokko hebben.

Als ondernemers hebben de Hollanders zeer veel tot stand gebracht; wij kunnen daarover tevreden zijn en ons althans zeer goed meten met hetgeen andere koloniale mogendheden bereikt hebben. Indië moet opgevoed worden tot zelfbestuur; een volk kan eenmaal niet ten eeuwigen dage gedoemd zijn door een ander volk overheerscht te worden en zullen wij Indië dan ook eens prijs moeten geven. Spr. meent echter, dat dit in afzienbaren tijd nog niet zal gebeuren. De heer Elout eindigde zijn rede met de hoop uit te spreken, dat Nederland en Indië tot beider heil nog lang te zamen verbonden mogen blijven.

26 October 1925. De Secretaris, J. C. BAUDOIN.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Heeren Secretarissen der Afdelingen, die er prijs op stellen, voor propaganda-doeleinden, de vanwege het Informatie-bureau uitgegeven boekwerkjes (zie pag. 16 K. W.) te ontvangen, gelieve zich daartoe te wenden, met duidelijke opgave van het verlangde aantal, tot het Secretariaat der Vereeniging, eulstraat 17, Den Haag.

CONCEPT-NOTULEN

der Hoofdbestuursvergadering, gehouden op Zaterdag 17 October 1925, des voorm. ten 11 u. in het Café Central, Vredenburg te Utrecht.

(Voorloopig goedgekeurd in de vergadering van het Dagel. Bestuur van 22 October 1925).

Aanwezig de heer Mr. W. Sonneveld, Voorzitter; Mevr. de Douair. Jhr. Clifford Kock v. Breugel-Roelofs (Breda); de H.H. R. Zuyderhoff, Onder-Voorzitter en F. van Peski; voorts de H.H. F. E. Luitjes (Nijmegen); J. A. v. Hamel (Leiden); J. C. Baars (Apeldoorn); J. Franke (Groningen); Z. G. Ph. Marcella (Rotterdam); H. Somermeijer (Utrecht); E. Roodhuijzen (Amersfoort) en F. H. A. van der Brugh, Secretaris-Penningmeester.

Afwezig met kennisgeving: de H.H. Dr. H. H. Zeylstra Fzn. (Deventer); H. J. M. Baumann (Arnhem) en H. F. Wagenaar Reisinger (Haarlem).

De Voorzitter opent op het aangegeven uur de zitting en heet de aanwezigen welkom, inzonderheid het nieuwe Hoofdbestuurslid, de heer G. C. van den Wall Bake, wien hij dank zegt voor zijn bereidwilligheid om de belangen van Oost en West in de dubbele functie van Hoofdbestuurslid en Voorzitter der afdeling Amsterdam te willen behartigen. Spr. wenscht dien heer geluk en spreekt den wensch uit, dat het hem gegeven moge zijn een vruchtdragend aandeel te kunnen nemen in de werkzaamheden voor welke hij zich beschikbaar heeft willen stellen.

De heer v. d. Wall Bake zegt den Voorzitter erkentelijk te zijn voor zijne waardeerende woorden en geeft de verzekering, dat hij gaarne zal doen wat in zijn vermogen is om de belangen der Vereeniging te bevorderen. Nog vreemdeling zijnde in de Vereeniging, hoopt hij

INRICHTING VOOR HEILGYMNASTIEK EN MASSAGE
DUNKLERSTRAAT 70 - DEN HAAG - TELEF. 32191.
Spreekuur dagelijks 2-3 uur.
Mevr. J. H. SIKEMEIER geb. Hermine Coeland.

UTRECHT.

Stichtsch Bouw- en Woningbureau
Stationsplein - ZEIST - Telefoon 81

Ontwerpen en Uitvoeren van plannen voor Landhuizen en Villa's, enz. enz.
Aankoop, Verkoop en Verhuren van vaste goederen en gemeubileerde percelen.
Directeur: P. A. EBELING, Architect

Wanneer U
PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

Berichten der Afdelingen.

Afdeling 's-Gravenhage.

Donderdagavond, 22 dezer, hield de heer C. K. ... redacteur van het „Algemeen Handelsblad”, in de groote zaal van Pulchri Studio, een causerie over:

GEBR. v. EGMOND

Waaltdorperlaan 22 Telef. 71639
DEN HAAG

Aanleg en onderhoud van Tuinen
Levering van alle soorten planten
— Vraagt gratis prijsopgaaf —

**ZUID-HOLLANDSCHE
BRANDSTOFFENHANDEL**
Firma J. KUIJER

— Levering —
van uitsluitend prima
— Brandstoffen —

Daguerrestraat 12-14 Den Haag
(voormalige Brandweerkazerne)
Telefoon 35659

C. H. ERNENS, Kleermaker
Valeriusstraat hoek Danckertstr. Tel. 34836
DEN HAAG

bericht de ontvangst der nieuwste
**Engelsche en
Schotsche Stoffen**
voor het Winterseizoen
Matige prijzen Prima uitvoering

Tevens gelegenheid voor
veranderen en oppersen
uwer garderobe

DENKT
U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

HERMAN MIDDENDORP
HET ZWARTE VENSTER
MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.
Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsche geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”
Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.”
Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

Het soliedst adres
voor Electriche benodigdheden
en Installeeren van electriche
geleidingen, is

M. A. VROLIJK
Thomsonlaan 41 Telef. 35618
'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

„DE LANDBOUWER”
79 Copernicuslaan 79 Tel. 31676
DEN HAAG

UW ADRES voor 1ste kwaliteit Roomboter, Kaas en fijne Vleeschwaren.
Geregelde aanvoer **versche Geldersche Eieren**.
Thuisbezorging zonder prijsverhooging. **Geén Filialen**.

dat zijn medeleden daarmede rekening zullen willen houden.

De Voorzitter antwoordt dat de heer v. d. Wall Bake daarvan verzekerd kan zijn.

Overgaande tot punt 2 der agenda, de notulen der laatste H.B.-vergadering, worden deze door den Secretaris voorgelezen en, goedgekeurd zijnde, gearresteerd.

Thans nemen de besprekingen over de te behandelen punten op de algem. vergadering een aanvang en vraagt allereerst de heer van Hamel (Leiden) inlichting nopens de gewijzigde clause in het contract met de Uitgeefster van het Koloniaal Weekblad, betreffende het aandeel door haar aan de Vereeniging uit te keeren in geval van winstneming. Ook de heer Roodhuyzen (Amersfoort) stelt hieromtrent eenige vragen. De Voorzitter verstrekt die inlichtingen, tot genoegdoening van beide interpellanten. De heer Roodhuyzen doet thans eenige mededeelingen omtrent de uitgaven van periodieken, ontvouwt voorts het toekomstig werkplan zijner afdeling en geeft den Secretaris zijn wensch te kennen om t.g.t. een volledige ledenlijst te mogen ontvangen. Ook eenige andere leden zouden zulk een bescheiden gaarne in hun bezit hebben. De Secretaris antwoordt, dat aan alle Secretarissen der afdelingen eerlang een ledenlijst, bijgewerkt tot 1 Januari e.k., zal worden toegezonden. Met betrekking tot nieuw op te richten afdelingen in den lande, waartoe pogingen zijn aangewend geworden, welke, blijkens door den Secretaris voorgelezen brieven, voorschijns tot geen resultaat geleid hebben, wordt besloten alsnog aanraking te zoeken met Twente, (de overige plaatsen hier bedoeld zijn Middelburg, Leeuwarden en Brussel).

De heer v. d. Wall Bake stelt zich welwillend beschikbaar om ten opzichte van Twente persoonlijk met den heer C. F. Stork, dien hij kent, te spreken, om dan daarna van zijne bevinding melding te maken aan het Dagel. Bestuur.

De Voorzitter deelt thans mede, dat het in den boezem van het Bestuur een punt van bespreking heeft uitgemaakt om de belangen der Vereeniging bij den nieuw opgetreden Minister van Koloniën aan te bevelen; men was evenwel van meening dat bij gemis aan een concreet onderwerp, hiervan voorloopig moest worden afgezien.

De heer Marcella (Rotterdam) meent, dat zulk een stap toch een goede uitwerking zou kunnen hebben; daar enkele andere leden hieraan hun bijval schonken, zegt de Voorzitter toe, t.g.t. gehoor bij dien bewindsman te zullen aanvragen.

Nadat de Secretaris nog had medegedeeld dat de afdelingen Arnhem, Groningen en Rotterdam zich afzijdig hadden gehouden in de door O. en W. op touw gezette actie-v. d. Steur en dat de Voorzitter der afd. Nijmegen naar Den Haag vertrokken was zonder dat aan het Secretariaat der Vereeniging was kennis gegeven of en door wien deze functionaris vervangen was, stelt de Voorzitter de rondvraag. Niemand iets meer in 't midden te brengen hebbende, wordt de vergadering met de gebruikelijke dankbetuiging gesloten.

CONCEPT-NOTULEN
der *Algemeene Vergadering op denzelfden dag en terzelfder plaatse, des nam. ten 1½ ure.*

(Voorloopig goedgekeurd in de vergadering van het Dagel. Bestuur van 22 October 1925).

Aanwezig het Hoofdbestuur als in de morgen-bijeenkomst, (uitgezonderd de heer van Hamel (Leiden), die door familieomstandigheden deze middagzitting niet kon bijwonen); het bestuur der afdeling Utrecht, afgevaardigden der afdelingen en overige belangstellenden.

De Voorzitter opent de vergadering, waarin hij wijst op het verheugende bericht in de ochtendbladen, dat te Locarno zoo juist het accoord tusschen de groote mogendheden, betreffende de veiligheid in Europa gearresteerd is, een zegepraal van het gezond verstand, waardoor de onderlinge toenadering der volken, vereischte voor wezenlijken vooruitgang, zulk een belangrijke schrede gevorderd is, en de hoop uitspreekt, dat ook in de gebieden die te zamen Groot Nederland vormen, meer en meer het besef levendig zal worden, dat alleen eendrachtige samenwerking van de deelen het geheel groot en krachtig kunnen doen worden en dat daartoe in de eerste plaats behoort te worden gestreefd naar het wekken van steeds meer belangstelling en waardeering van Nederland voor Oost- en West-Indië en van Oost- en West-Indië voor Nederland.

Met meer opgewektheid dan te voren menigmaal het geval was, kon spr. zich thans over den toestand der Vereeniging uitlaten, al is die nog steeds niet wat hij

Het beste adres voor prima kwaliteit
HEEREN- en DAMES-SCHOEISEL
NAAR MAAT tegen zeer voordeelige prijzen is
JOHAN HEUTS-'S-GRAVENHAGE
: GROOT HERTOGINNELAAN 260 :
Concurrereet met de beste huizen uit het Buitenland
TEVENS PRIMA REPARATIE-INRICHTING

wezen kon en al moeten nog vele wenschen onvervuld blijven.

Zoo kunnen dan op een paar groote lichtpunten gewezen worden, welke de toekomst met vertrouwen tegemoetziën. In de eerste plaats de 25-jarige herenking van het bestaan der Vereeniging onder zodanig blijken van belangstelling, ook van buiten de Vereeniging, in het vorige jaar gevierd en betrekkelijk daarop die van het 25-jarig bestaan van het Koloniaal Weekblad, dat grootendeels de Vereeniging naar buiten vertegenwoordigt en dat, dank zij de groote toewijding der vaste medewerkers en de bekwaame leiding van den redacteur, de heer W. C. Muller, daarin bijgestaan door den Secretaris van het Dagelijksch Bestuur, gaarne weg een niet onbelangrijke plaats is gaan innemen onder de Indische periodieken.

Met genoegen maakt spreker nog melding van de wijze waarop de jongste afdeling, Amersfoort, haar taak met lust en ijver opneemt.

Spr. eindigt zijn met luide bijval bekroonde rede met den wensch, dat tot heil van Groot-Nederland de banden tusschen de verschillende deelen van het Koninkrijk der Nederlanden steeds nauwer zullen worden toegehaald.

Komende tot de agenda, gaan achtereenvolgens de punten 2 en 3, t.w. de notulen en het Jaarverslag, Rekening en Verantw. '24 met rapport der Verificatie-commissie en Begrooting 1925, onder des Voorzitters hamer door. Bij punt 4: Benoeming Commissie van Verificatie Rekening en Verantwoording 1925, betuigt de Voorzitter de Heeren Hartevelt, van Haafden en de Bordenes (niet ter vergadering aanwezig), dank voor de door hen verrichte werkzaamheden en stelt hij voor den heer van Assen wederom voor het nazien der rekening 1925 te benoemen, welk voorstel wordt aangenomen.

Punt 5 luidt: Voorziening vacatures H.B. Dit jaar zijn aan de beurt van aftreden de heeren Marcella en van Peski, die evenwel in de H.B.-vergadering van het voorjaar verklaard hebben eene herbenoeming te nemen, terwijl de benoeming als H.B.-lid van den heer van den Wall Bake wordt bekrachtigd.

Thans is aan de orde punt 6: Algemeene besprekingen. De Voorzitter wensch die van de bestuurstaafel in Leiden met enige voorname punten, t.w. het Koloniaal Weekblad, de oprichting van afdelingen, de vertegenwoordiging in de West en de actie-van der Steur.

Wat het eerste punt, het Koloniaal Weekblad, betreft deelt de Voorzitter mede, dat het Dagelijksch Bestuur gemeend heeft, het verzoek van de firma Ten Hagen te moeten toestaan om eenige wijziging te brengen in de clause nopens de verdeling van de met exploitatie van het blad der Vereeniging te behalven winst en wel in diër voege, dat ingeval van winst 2/3 maar 1/3 aan de Vereeniging tot het einde v. h. contract, ulto. Dec. 1926 zal worden uitgekeerd en omzigtig de voorzorgen van het Weekblad met een gekleurd omslag niet onbelangrijke risico en kosten ten gevolge gehad. De Voorzitter ontvouwt daarbij omstandig de bijzonderheden van dit geval en verduidelijkt daarenboven met een overzicht van de voorgeschiedenis de verhouding tusschen de Vereeniging en de firma Ten Hagen.

Mevrouw van Assen vindt hierin niettemin aanleiding het bestuur een wenk te geven om toch zeer voorzichtig te werk te gaan met dergelijke concessies aan de firma Ten Hagen en legt verband tusschen deze h.i. vrijgevee transactie en de karige honoraria der vaste medewerkers aan het K.W.

De Voorzitter antwoordt dat het bestuur volkomen doordrongen is van het besef, dat de honoraria der meeste vaste medewerkers in het geheel niet geëvenaard zijn aan hunnen arbeid; hetgeen hun trouwen meermalen is kenbaar gemaakt met de verzekering van het bestuur, dat zodra hierin verandering is te brengen, zulks zal geschieden en legt hij mevrouw van Assen uit dat deze derving van — eventueel te maken — winst geen factor van beteekenis is ten opzichte der geldmiddelen in totaal van de Vereeniging.

De heer de Wit, Secretaris der afd. Amersfoort vraagt thans het woord om te betoogen dat de benaming „Koloniaal Weekblad” zou dienen plaats te maken voor een andere, omdat het woord koloniaal niet alleen aanstoot zou kunnen geven, maar vooral omdat het grondwetmatig is uitgesloten.

De Voorzitter beaamt die opmerking en zegt dat het woord nog slechts gehandhaafd wordt om mercantiele redenen; het blad is bij adverteerders nu eenmaal onder dien naam bekend en wijziging gaat, volgens de ondervinding, altijd met schade gepaard. De juiste opmerking van den heer de Wit zal evenwel de aandacht van het bestuur blijven houden.

Maison H. HOEK - Den Haag
OBRECHTSTRAAT 295
Levering van Dames- en Heerrenkleding naar Maat
Atelier voor reparatiën en keerwerk
Aan H.N. Ambtenaren gemakkel. betalingsconditiën

PLAAT- en KUNSTHANDEL - SPIEGEL- en LIJSTENFABRIEK
P. J. CRAMWINCKEL Jr.
 Den Haag, PIET HEINSTRAT 36, Telefoon 11906
 Enorme keuze Gravures, Platen, Etsen enz.
 Encadrements in alle stijlen. — BILLIJKE PRIJZEN
 Export naar de Indiën. Vele attesten van Ind. fam. terinzage

Nadat de Voorzitter nog had medegedeeld dat de pogingen om meerdere afdelingen op te richten niet geslaagd waren, dat in de door overlijden ontstane vacature onzer vertegenwoordiger in de West thans was voorzien door de aanstelling van den heer Krugers, dat de groote actie door O. en W. ten bate van Pa van der Steur meer dan f9000 had opgebracht, vraagt de Secretaris der afdeling Nijmegen, de heer Röpcke het woord voor een voorstel om het vraagstuk van de huidige regeling van het Koloniaal onderwijs op de scholen voor M.O. en H.O. in studie te nemen. De Voorzitter zegt overweging toe.

Hiervoor nemen de algemeene besprekingen een einde en stelt de Voorzitter punt 7 aan de orde: Bepalen plaats en tijdstip volgende algemeene vergadering. Hiervoor wordt Den Haag aangewezen, tenzij het met het oog op de propaganda wenschelijk mocht blijken in een andere plaats te vergaderen, b.v. Amersfoort, waarvoor de Voorzitter dier afd., de heer Roodhuizen, zich gaarne aanbeveelt.

Bij de rondvraag breekt de heer de Wit, Secretaris der afd. Amersfoort, een lans voor de opheffing der bepaling dat 60% der jaarlijksche contributiën aan het H.B. moeten worden afgedragen, eene bepaling welke het afdelingsbestuur in zijn plannen handicapt. Het ware gewenscht tot de vroegere afdracht van 40% te besluiten. Voorts betoogt spr. de wenschelijkheid van meerdere onderlinge aansluiting der afdelingen.

De Voorzitter is het met spr. eens, maar hierbij dient wel in aanmerking te worden genomen, dat het H.B. indien mogelijk, de afdelingen die propaganda voeren, buiten die bepaling om steun verleent en dat het gegeven de daling in de laatste jaren der inkomsten van de Vereeniging met f6000 (f3000 Regeeringssubsidie en f3000 voor tegemoetkoming in de redactiekosten), voornamelijk geen aanbeveling zou verdienen tot wijziging van dit voorschrift, dat in den loop der jaren meermalen is herzien, over te gaan. De heer Röpcke, Secr. der afd. Nijmegen, stelt namens zijne afdeling voor, in studie te nemen het vraagstuk van de huidige regeling van het Kolon. onderwijs. Besloten wordt, dat dit voorstel in het K.W. zal worden opgenomen, ten einde door de afdelingen te worden beoordeeld, om dan t.g.t. van hunne bevinding verslag uit te brengen aan het Dagel. Bestuur.

Niemand verder het woord verlangende, sluit de Voorzitter met een opwekkend woord de vergadering, onder dankzegging voor de betoonde belangstelling.

Van de Redactie.

Het verslag van den Secretaris der afd. Amersfoort over een voordracht van den heer van Deventer, kon in dit Nr. niet meer geplaatst worden, daar het blad reeds was opgemaakt toen dit verslag de Redactie bereikte.

Van het Informatie-Bureau:

OPGAVE VAN MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN AMBTENAREN:

- L. J. C. W. van Peski, Leeraar bij de Kon. W. III School te Weltevreden, Bergweg 243, Rotterdam.
- H. H. van Bronckhorst, Werkmeester bij den Dienst der S.S., Copernicusstraat 87, Den Haag.
- H. D. A. van Reedi Dortland, Controleur 1e kl. bij den P.T.T.-dienst, Weteringkade 109, Den Haag.
- A. F. C. van Rijn, Tuinbouwkundig ambtenaar 1e kl., F. C. Donderstraat 56bis, Utrecht.
- H. J. Druyff, Onderwijzer 2e kl. O.E.L.O., Jan Steenstraat 75, Haarlem.
- P. C. Nelson, Onderwijzer 1e kl. O.E.L.O., 18 Avenue Mirabeau, Nice.
- H. Beyer, Controleur 1e kl. P.T.T.-dienst, Prins Hendriklaan 15, Rijswijk.
- Mej. J. A. E. Bakker, Onderwijzeres 3e kl. O.E.L.O., Hollanderstraat 91, Den Haag.
- S. Krenning, Onderwijzer 1e kl. O.E.L.O., Buiksloot.
- G. Cobet, Leeraar bij de Prins Hendrik School te Weltevreden, Koningslaan 56, Bussum, m. i. van 1 Nov. 1925; Emmastraat 11, Amsterdam.
- J. van Amerongen, Werkmeester bij den Dienst der S.S., Pieter Bothstraat 17, Utrecht.

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

- Ir. J. G. von Michalofski, Antonie Heinsiusstraat 73 's-Gravenhage en Ir. N. A. Bogstra, Cornelis Krugersmanstraat 19 te Amsterdam, beiden als ingenieur 3e klasse bij den Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen;
- K. M. de Jonge te Haskerhorne, als ijker bij het IJkwezen;

B. G. TAL, Accountantskantoor
 Stille Veerkade 24 's-Gravenhage
 Telefoon 16110 en 16111

Contrôle, bijwerken van administraties
Behandeling van belastingzaken
ADVIEZEN, OP BEDRIJFS-ECONOMISCH GEBIED

A. M. Timmermans, Oostsingel 10 te Schiedam en A. Troost, Nozemanstraat 18a te Rotterdam, beiden als onderwijzer bij het M. U. L. O.

Mutaties van 21 tot 28 Oct.

Nieuwe Leden:

- Mr. E. C. Ma-Ajong, Amsterdam, Overtoom 24. f 5.
- Dr. J. P. Fockema Andreae, Burgemeester te Utrecht, Kr. Nieuwe Gracht 58. f 5.
- Mr. Baron Lintelo de Geer van Jutphaas te Utrecht, Emmalaan 1. f 5.
- Prof. Dr. G. Krediet, Utrecht, Fred. Hendrikstr. 82. f 5.
- A. L. Wever, Utrecht, Kr. Nieuwe Gracht 21. f 5.
- L. C. Kwartz, Utrecht, Kr. Nieuwe Gracht 21. f 5.
- R. C. Pohl, Utrecht, Amsterdamsche Straatweg 144B. f 5.
- Muller, Biologisch Student, p/a. Prof. Muller te Zeist. f 5.
- J. M. Buitenrust Hettema, Tandarts, Amersfoort, Prinses Marielaan 8. f 5.
- F. W. Servaas, Werktuigkundige, Amersfoort, Puntenburgerlaan 23. f 5.
- Mej. J. Ch. R. Klaassen, Hoofdonderwijzeres Meisjes-school, Amersfoort, Utrechtscheweg 42. f 5.
- Mej. L. Warnsinck, Leerares Geschiedenis M. O., Amersfoort, Piersonlaan 5. f 5.
- G. Blaauw, oud-Kapitein Ned. Leger, Den Haag, Borneostraat 9. f 5.
- A. Veldboom, Leeraar Christelijk Lyceum te Zutphen, Spitaalstraat 98. f 5.
- T. Bouma Jr. te Schoorl (N.-H.). f 5.
- E. Broekhuizen, Onder-Commandant Brandweer, te Weltevreden, Petodjo-Oedik 44. f 5.
- Mr. F. D. E. van Ossenbruggen, Raadsheer Hooggerichtshof N.-I., Den Haag, Buys Ballotstraat 49. f 5.

Nieuwe Begunstigers:

- Peltz Mentzer, Officier van Gezondheid met verlof te Vleuten. f 1.
- Van Weel, Oud-Gezagvoerder Gouv. Marine te Bilthoven, Beetslaan. f 1.

Af schrijven:

- Th. Jacometti Hz., Amsterdam, Sarpathiekade 10.
- Mej. P. Slors, Gep. Onderwijzeres, Den Haag, Hotel de l'Europe, Molenstraat 26.

Adresveranderingen:

- B. Cox, Controleur B. B., van: Arnhem, Rijnkade 76 naar: Leiden, Warmonderweg 27. f 5.
- Mej. J. L. E. Waller, Onderwijzeres, van: Den Haag, Frankehslog 117 naar: Amsterdam, Rustenburgerstraat 353 II, p/a. Weduwe Soutendijk. f 5.
- W. B. Oort, van: Den Haag, Willem de Zwijgerlaan 68 naar: den Burg, Texel.
- Mr. J. H. Abendanon, oud-Directeur O. E. en N., van: Rijswijk, Laan Hofrust 3, naar: Villa Claude Les Sources, Menton (Garavan). f 5.
- Mevrouw J. Schomaker-van Assendelft, van: Utrecht, Buys Ballotstraat 10, naar: Den Haag, Aert van der Goesstraat 25. Begunstigster à f 2.50.
- Dr. A. A. L. Rutgers, Directeur Dep. van Landbouw O.-I., van: Buitenzorg naar: Den Haag, van Weede van Dijkveldstraat 7. f 5.

Sprokkel.

Een grappige vergissing.

De Indische Loods (No. 35, van 11—17 Sept.) wijdt een zeer waardeerende bespreking aan het onlangs verschenen boek van *Mejuffrouw C. M. Vissering*, Het land van Jan Pieterszoon Coen.

Zich uitputtend in lof voor het talent van de schrijfster, ... pardon van den schrijver! vloeiende recensent o.m. de volgende woorden uit de pen:

„.....Niets is zijn aandacht ontsnapt, en terwijl hij in alles tracht het goede te zien, is hij ook al weder niet blind voor de verkeerdheden waaronder menschen en toestanden gebukt gaan. Zijn blik is voor alles frisch; ofschoon we vermoeden, dat de schrijver niet lang in de tropen is geweest, ziet hij juist door scherp opmerkingsvermogen de dingen zuiverder — het cynisme van den oud-Indisch gast is hem vreemd gebleven.....”

Wat zal Mej. Vissering — als haar deze regelen onder de oogen komen — een pret hebben over die kostelijke vergissing!

DEN HAAG.
Fa. J. L. RICHEL AZN
 Westeinde 224

Huishoudelijke artikelen
IJZERWAREN - GEREEDSCHAP
HAARDEN - KACHELS
FORNUIZEN in groote sortering

CASSA MARIS

Bedden- en Meubelmagazijn
 NEPTUNUSSTRAAT 76-78
 DEN HAAG

Vakkundig Reparatie-Atelier
 voor Stoffeederij,
 Bedden, Matrassen en Markiezen

E. J. VAN WESSEL
 FREDERIK HENDRIKLAAN 68-70

VLEESCHHOUWERIJ

RUND-, KALFS-, VARKENS- EN LAMSVLEESCH

FABRIEK VAN TOEBEREIDE WORST- EN VLEESCHWAREN. UITSLUITEND 1e KWALITEIT INLANDSCH VLEESCH

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.
 Dagelijksche bezorging in Den Haag en Omstreken.
 Prompte en vlugge bediening.

TELEF. 53634 (3 lijnen) - DEN HAAG.

Fa v. ASMA VAN DONGEN

Lood-, Zink- en Sanitaire Werken

Toonkamer

Edisonstr. 142 Tel. 33314
 DEN HAAG

FRANÇOIS BLOM'S

MODERNE KOOKKUNST

HET UITGEBREIDSTE
KOOKBOEK
 GEB. IN LINNEN STEMPELBAND
 f 5.50 :: f 5.50

VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

F. BARTELS,

Schenkweg 90 Den Haag.
DAMESKLEERMAKER EN BONTWERKER.
 ONTVANGEN de nieuwste modellen
JAPONNEN, BLOUSES etc.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPÔT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

Fa. L. J. J. HAZELZET
 Slachthuiskade 1 — DEN HAAG — Tel. 10957
ANTHRACIETNOOTJES
 in papieren, stofvrije verpakking, Stof- en Steenvrij;
 verzegelde sluiting; geen kolenbergplaats; gemakke-
 lijk hanteerbaar. — VRAAGT PRIJSCOURANT.

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Te. 12593 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN. ENZ.
 BALARTIKELEN.

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reamedrukwerk moet er aantrekkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reamedrukwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag:

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafrâchissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

G. NINABER VAN EIJBEN :: 'S-GRAVENHAGE
 FREDERIK HENDRIKLAAN 101
 KRISTAL, GLAS, PORSELEIN, AARDEWERK, STAALWAREN
 (RICH. ABR. HERDER) SILVER PLATE EN NIKKEL ARTIKELEN,
 THEEBLADEN, PYREX (VUURVAST GLAS), LUXE GEBRUIKSARTIKELEN
 VERZENDING NAAR OOST EN WEST ONDER GARANTIE VAN GAVE OVERKOMST

Vereeniging „OOST en WEST”
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 5752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen **INFORMATIE-BUREAU** ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West- of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 5752. Dit „Tehuis” biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indië bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 5248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIËZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de dames J. Franco Mendes-Calisch en L. Kappeljine van de Coppello-Wijgers. Sprekkur Donderdagmiddag 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.

Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring Vooruitzichten.
  - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr. en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- Serie I.
    - No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
    - 2. Indische toestanden gezien door een Inlander.
    - 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
    - 4. Sarikat-Islam.
    - 5. De Suikerijverheid in Nederlandsch-Indië.
    - 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
    - 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
    - 8. De Europeesche vrouw in Indië.
    - 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
    - 10. Over de Kolonie Suriname.
  - Serie II.
    - No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
    - 2. Het Javaansche tooneel.
    - 3. Het spoor- en tramwezen in Nederlandsch-Indië.
    - 4. De theecultuur op Java.
    - 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
    - 6. Een doode taal in Indië.
    - 7. De inlandische dorpsgemeenschap op Java.
    - 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
    - 9. De Javanen gelijk bij schijnt en is.
    - 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.
  - Serie III.
    - No. 5. Nederlanders in Indië.
    - 6. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
    - 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
    - 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Zeebaboe's en Jongens
 beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
 Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden van Boetselaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 50248